КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРА, 29 август, 1968 шу. № 104 (4584). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Советах орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

[illegible] республика [illegible] Нохч-ГIалгIай шекар доккхучу заводе. Шекар [illegible] хьакхара [illegible] Гудермесски районе «Гудермесский» совхоза а «Дружба» колхоза, Ачхой-Мартан районе «Лермонтовский» совхоза.

СУРТА ТIА: шекар доккхучу заводе [illegible] дIайоьду пурхт.

Н. [illegible] сурт.

СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ПЕРЕГОВОРЕХ ЙОЛА КОММЮНИКЕ

1968 шера 23—26 августа советско-чехословацки переговораш хилар Москве. Цига дакъа лоцуш хилар советски оагIонгахьара: КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев, СССР Министрий Совета Председатель, КПСС ЦК Политбюро член нов. А. Н. Косыгин, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель, КПСС ЦК Политбюро нов. Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, РСФСР Министрий Совета Председатель нов. Г. И. Воронов, КПСС ЦК Политбюро член КПСС ЦК секретарь нов. А. П. Кириленко, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель нов. Д. С. Полянский, КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь нов. М. А. Суслов, КПСС ЦК Политбюро член, ВЦСПС председатель нов. А. Н. Шелепин, КПСС ЦК Политбюро член, Украина КП ЦК хьалхара секретарь нов. П. Е. Шелест, КПСС ЦК секретарь нов. К. Ф. Катушев, КПСС ЦК секретарь нов. Б. Н. Пономарев, СССР оборона министр нов. А. А. Гречко, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр нов. А. А. Громыко.

Чехословацки оагIонгахьара: ЧССР Президент нов. Л. Свобода, КПЧ ЦК Хьалхара секретарь нов. А. Дубчек, ЧССР Къаман собранe Председатель, КПЧ ЦК Президиума член нов. Й. Смрковский, ЧССР правительства председатель, КПЧ ЦК Президиума член нов. О. Черник, КПЧ ЦК Президиума член, КПС ЦК хьалхара секретарь нов. В. Биляк, КПЧ ЦК Президиума член, Словацки халкъа Совета председатела заместитель нов. Ф. Барбирек, КПЧ ЦК Президиума член нов. Я. Пиллер, КПЧ ЦК Президиума член нов. Э. Риго, КПЧ ЦК Президиума член нов. Й. Шпачек, КПЧ ЦК Президиума член нов. О. Швестка, КПЧ Центральни контрольно-ревизионни комиссе председатель нов. М. Якеш, КПЧ ЦК Президиума членалла кандидат, КПЧ ЦК секретарь нов. Й. Ленарт, КПЧ ЦК Президиума членалла кандидат нов. Б. Шимон, ЧССР правительства председатела заместитель нов. Г. Гусак, КПЧ ЦК секретарь нов. А. Индра, КПЧ ЦК секретарь нов. З. Млынарж, инарал-полковник, ЧССР къаман оборона министр нов. М. Дзур, ЧССР юстице министр нов. Б. Кучера, СССР-ера ЧССР посол нов. В. Коуцкий.

Переговораш болча хана гуттахьа новкъосталла дискусси а еш дийцар дуней халкъашта юкъера гIулакхаш хIана дегIаллараш социалистически мехкашта духьала империализмо леладу тийшабалаш чIоагIдалараш, укх тIеххьарча хана Чехословаке эттача хьалаца, 5 социалистически мехка бIунаш хаина ЧССР территоре тIа доладарш дувзаденна дола зешаш.

ОагIонаша хьакхтIайкадир хIанзарча хьалашка тергтердар. Чиерне-над-Тиссой цхьана тIалийца решенеши Братиславе хиннача Совещане кийчъяь положенеш принципиални кхоачашърах а, хIаьта иштта переговораш болча хана вIашгIехьбаьхначa бартига тхьежжа даха лаьрхIа практически гIанаш деррагIа дахарах а латташ хиларах шаьккъаш а чIоагIа дег тийша хилар.

Советски оагIоно хьакхайкадир марксизма-ленинизма дарда тIа общественна кулгаллара методаш эргайоах толар, социалистически демократи дегIакхувлар, социалистически строй чIоагIъяр духьа КПЧ ЦК январьский майски Пленумаша тIайийцача решенешка тхьежжа гIулакхаш лелале безам болча КПЧ-ен ЧССР-ен кулгалхой позици ше кхетаеши хьалхоацалиш хилар.

Барт вIашгIехьбаьккхар ЧССР-ера гIулакхаш сихагIа дертIадаха лаьрхIа болча мероприятей хьакъехьа. Чехословацки кулгалхоша хоам бир укх гаьттача хана шоаш чакхъяха лаьрхIача, цу гIулакха шоаш чакхйоахача мероприятей хьакъехьа.

Чехословацки оагIонгахьара хьакхайкадир, воздействе массалолча халкъашка партийнии пачхьалкхени органий берриге болх социалистически Iаьдал, болхлой классен Коммунистически партен кулгаллара лакхъа. Советски Союзен еррига социалистически содружествана халкъашцара доттагIала гIулакхаш дегIакхувларе чIоагIъярен хьалиташ хьалхоацаш бола йиза мероприятеш чакхйоахилга Iалашдира тIабербабь хургхилар.

Советски кулгалхоша, СССР деррига халкъаш социалистически Чехословаке халкъашцара доттагIала вешали хьанат делаш хилар хьа а хьенхаш, бакъдир вIаши сий дара, цхьатарра бокъонаш хилара, территоре бIарчала, кхычарех тийша хIана лоацаш хилара, социалистически солидарноcта дарда тIа шерагIча тайпарен цIенача дег тIарех цхьанна гIулакхаш леладе кийча хилар.

Ханна Чехословаке территоре тIа дахьна союзни мехкий бIунаш Чехословацки Социалистически Республика чурча гIулакхашта юкъе гIертаргдац. Барт вIашгIехьбаьккхар уж бIунаш ЧССР-ера гIулакхаш дертIадаларга хьежжа цун территоре тIара арадалара условей хьакъехьа.

Чехословацки оагIоно хоам бир, Чехословацки германцарча мехкий лаккхехьарча главнокомандующе, саттеш общественни порядок толхае тарлуш дола хатараш доахаши ца хилийтар духьа, нарма доагIаш дола приказаш денна хиларах. Цо иштта указани еннай ЧССР тIема командованена союзни бIуний командованена барта хила дахна.

Чехословакерча хьалах дола дош оалаш хар ООН Кхерамзлен Совете дувца оттадарца дувзадена ЧССР викалана тхакхайкадир, чехословацки оагIоно из доши Кхерамзлен Совете дувца оттадара хьакъехьа дехар дахь ца хилар а дер повестка тIара из Iодоаккхилга Iэдехаш хилар а.

КПСС кулгалхошен КПЧ кулгалхошен баккъдир дуней халкъашта юкъерча арене социалистически содружества солидарность чIоагIъяра, машарен дуней халкъашта юкъерча кхерамзлени галакхдара гIулакха лелаю политика нийсса чакхъяха лаьрхIа шоаш хилар.

Советски Союзен Чехословакен, хьалхагIа а санна, ховдамбоахаш юхадеттарза дуней шоллагIча тIема итогаш хувца хIанзарча Европерча доалоний бIарчал толхаде безам бола милитаристески, реваншистски, неонацистски низаш. Цаьхха а бакъахьа социалистически пачхьалкхенашта юкъе духхьа оагIорахьарчен цхи оагIорахьарчен договорех шоаш тIаийца деррига декхараш юх ца йоаллаш кхоачашде, социалистически содружества оборонни низ чIоагIбе, оборонительни Варшавски договора эффективность лакхъе лаьрхIа шоаш хилар.

Гуттахьа, новкъостaшха, доттагIал долаш чакхъяьлар переговораш.

Республика кхашка

Колхозийн совхозийн кхашка юртабоахама балхаш денгара денга дукхагIа хул. ХьажкIаш, коартолаш, тIьамка чуэцарца цхьана механизаторашa чуяца доладаьд дьтта доакха ганараш, дукха гаьна яц массанахьа шекара свекла чуэца еза ха а.

Цунца цхьана тIадоагIача шера хургболча хьунхъама кийчлуш ба механизатораш. 26 август тIакхоачаш чуийца хьажкIаш 26 эзар гектар а, из хул еррига дIайийнача хьажкIех 31 процент. 1317 гектара тIара чуийцад дьтта доакха ганараш. Уж чуэцаш ба Грозненски, Гудермесски, Надтеречни районий къахьегамхой. Деррига а укх шера чуэза деза ганараш 26,7 эзар гектар а. Царех 6 эзар гектар ганараш чуэца деза Сунженски районе. Зябь ахара план 25 процент кхоачашъяьй, хIаьта бIаьстан дунча ахаьта лаьрхIа ахьа зябь 43 эзар гектар я.

Гураьча дIаде дезача алата хьакхоастазаьча даьттаех хIаплехьа дьалир 60 процент а. Хьалха латт Наурски, Надтеречни, Ведена районеш. Хьалха санна ахала дел гураьча дувча алатаIта даьтта кийчдара болх Назсарен, Сунженски, Шаьла районий боахамаш. Дика тIехьа дукхагIа хул кхашка де деза балхаш. Уж толамца кхоачашдара нийса вIашгIехьбаккха беза къахьегам. Бизза пайда аца беза юртбоахама техникиах.

Республикина колхозашка, совхозашка гураьча юеча культурашта дьатта кийчдараш зябь ахараш йоаI
СВОДНА
(гектарах процентаца)

	[illegible]	[illegible]
Ачхой-Мартан	20	65
Ведено	5	85
Грозненски	21	66
Гудермесски	40	61
МалгIобека	10	55
Надтеречни	29	82
Назсарен	13	48
Наурски	20	72
Ножай-Юрт	8	65
Советски	—	73
Сунженски	38	40
Урус-Мартан	17	50
Шаьла	29	36
Шелковской	18	66
г. Грозный	18	—
Еррига а республикица гIалла	25	50

Социалистически мехкий партийно-правительственни делегацеш вIашагIкхетар

КПСС ЦК-еси Советски правительствах йийха лаьна Москве хиннай БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Министрий Совета Председатель нов. Т. Живков, БКП ЦК Политбюро член, БКП ЦК секретарь нов. Б. Величев юкъе бола Болгаре Халкъа Республика; ВСРП ЦК Хьалхара секретарь нов. Я. Кадар, ВСРП ЦК Политбюро член, Венгерски революционни болхлой-ахархой правительства председатель нов. Е. Фок, ВСРП ЦК Политбюро член, ВСРП ЦК секретарь нов. З. Комочин, юкъе бола Венгерски Халкъа Республика; СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатель нов. В. Ульбрихт, СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета Председатель нов. В. Штоф, СЕПГ ЦК Политбюро член, СЕПГ ЦК секретарь нов. Э. Хонеккер юкъе бола Германски Демократически Республика; ПОРП ЦК Хьалхара секретарь нов. В. Гомулка, ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатель нов. Ю. Циранкевич, ПОРП ЦК Политбюро член, ПОРП ЦК секретарь нов. З. Клишко юкъе бола Польски Халкъа Республика партийно-правительственни делегацеш.

Лакхе белгалдаьча мехкий делегацеша КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель нов. Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель нов. А. Н. Косыгин юкъе а болаш йолча СССР партийно-правительственни делегацеца совещани а яьй, консультаци а хиннай Чехословакерча хьалаца дувзаденна долча дешаех лаьца, массана раьза а волаш йоагIаш йола решени тIайийцай.

ЧЕХОСЛОВАКЕРА ХЬАЛ

27 августе КПСС-ен Советски правительствах кулгалхошцара переговораш чакхъяьначул тIехьагIа Праге юхакхаьчар Чехословацки Социалистически Республика Президент Л. Свобода керте витта чехословацки делегаци. Переговорий результаташ дIакхайкаеш бIаргчача дийнахь заседанеш хилар ЧССР Къаман собранен правительства.

Халкъага кхайкаш радио чу гIолла къамаьл дир Президента Л. Свобода. Шийх чIоагIа тешаш бола къахьегамхошта баркал а аьнна, из белгалдаьккхар, Чехословаки социалистически содружествана юкъе йолаш а ца хила йиш йоацаш а хилар. Мехкара хьал дертIадаларга хьежжа союзни бIунаш ЧССР территоре тIара арадахара условеш лаьца (ше дуйцаш). Президента белгалдаьккхар, мехкара вахар дертIадаларга болча хана уж указа латтар политически нийса хилар. «Таканалдца сакхетам болаши дисциплина лелаеш шо хилар. — йоахар дIахо Л. Свобода, — из доши ховлалабоалаш къоастадара хилалза даргдоаца хьал да».

Радио чу гIолла къамаьл дир иштта КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Дубчека а, цо хоам бир Москве хиннача переговорий итогех.

Пулакхаш тоаденна хилара хьалхара белгаловаш гувальний Праге. Порядок оттара ше лелаж деш а партийни правительственнии органаш. Юха а арадувла доладеннад «Руде право» яха газет КПЧ ЦК орган. ДертIабоалаш латт городской транспорта болх. Шур юкъе бехкача платехка йозапехи IоIеидеш из цIеной пенаш.

Москве хиннача переговорий итогеш бола хоам хьакхайкаберга аьнна радио чу гIолла хьа из хьийтте а, Праге баьа зоараш нах гулбелар ве продукторашта хьалхашка. Советско-чехословацки коммюнике цар тIайийцар контрреволюционни низаштен империализма тийшача балхаштен духьале. Чехословаке карагIдаьнна социалистически хIамаш чIоагIдара Советски Союзен кхыча социалистически мехкийн халкъашца доттагIала гIулакхаш дIахо дегIакхувлари ронаш тхьеладаш дола доархIаме политически доаттабеча къовсаме керда политически документ санна.

Чехословаки социалистически содружествах дIакъоастелга лийрхIача империалистически низашта цIенхаштта хIана тохкага хилар Москве барт вIашгIехьбалараx. Чехословаки доши оалаш дагIча гонахьа политически метери кхоххаре ООН Кхерамзлен Советах пайда эца НАТО мехкаш гIертар цIеппенна дайра.

ЧССР правительства из дош дувца оттадар Кхерамзлен Советагара ше лийха а кхи, дин повестка тIара из дIадоаккхилга хьа а дел аьнна аьча заявлене оалантара дена гуттахьар ООН трибуна цу организаце доладамна юкъа цхьакха хIама доацача гIулакхашта пайда эца гIийртарий къавзалаш.

Укх тIеххьарча хана цкъанвахкхьа заявленеш яьй ЧССР-ерча событеша дувзадена союзни мехкаша чакхдаьхача гIулакхаша дуней социализмана зе деррга яхаш. Цу тайпарча заявленей автораша, империалистически пропагандах кхера а кхераш, ма дарра аьлча, контрреволюцена дIакарадахаза тIаьхьехар. ХIанз массанена а гуш да, бокъалдарьа ьача, вежарашха долча социалистически мехкаша чехословацки халкъа лоьча новкъостало. Москве хиннача переговорий итогаша дуней социализма позицеш чIоагIъеш, дуней халкъашта юкъера коммунистически болхлойн болам чIоагIбеш, империалистически реакцинен Чехословаке хьакъехьарча цун планашта хIама тохаш хилар.

МоллагIча формехьа ала а, империализма агрессивни уIлашта духьала лоаттабеча къовсамо дIадех деррига антиимпериалистически низаш дIахо кхоталелга. Цу къовсаме хилалза даргдоашш хIанаш да принципиальность йолаш деррачаа гIулакхаш чакхдоахаши, сабарца а хIанаэс саккуш а, тIаттача хьада нийса доархIаш бош социалистически мехкашта тIалатта бехктохкам цIетабеши хулга.

Дукхьаа из да Советски Союзо вежарашца йолча социалистически пачхьалкхенашца цхьана ЧССР-ера социализм, машар, халкъий кхерамзе доарра гIулакхаш ше чакхдоахача хана тергалдер.

Социалистически мехкий партийно-правительственни делегацеш Москвера цIаяхар

27 августа цIаяхар Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика партийно-правительственни делегацеш.

(ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТА Л. СВОБОДАС РАДИО ЧУ ГIОЛЛА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ПРАГА, 27 август. (ТАСС). Тахан укхаза радио чу гIолла къамаьл дир ЧССР Президента Л. Свобода.

Москве диъ дийнахь переговораш ьчул тIехьагIа тхо юха а шоана юкъа вай даьхене да, аьлар цо, шоай мехкахошка ше кхайкаш. Новкъосташа Дубчекаца, Черникаца, Смрковскеца, кхычарца цхьана дахьха тхо юха. Е шоана а, е тхона а атта хинвацн. Уйлашца хIара минута шуца дар тхо.

Тхоай переговорашка, йоахар Президента дIахо, тхона низаш чудоссадора боарам боацаш чIоагIа тхоах тешамбенна шо хилараx. Из бахьан долаш оаха дег тIара баркал оал шоана. Со дег тийша ва, из тешам лахош боабаь ца хиларах. Тхона новкъостал дора шун массане а, чехийи словакийн, къахьегамхой а вай эскара доакъой а хиннача кхетамон йокхача дисциплинах.

Салте со хиларах тарра сона дикахов, аьлар Л. Свобода дIахо, шел шIий IогIорга, нагахьа санна граждананеш хIанзарча гершапа кийчденнача эскаран юкъе вов хинча. ХIаьта шун Президент со хиларах тарра, аз сай декхар лаьрхIар из ца хилийтар духьа, шоайна доттагIал долаш даха дезаш долча халкъий шIий цхьакха бахьан а доацаш мехка ца дайтар духьа, цу цхьан ханна вай даьхени пух халкъен керттера хьанташ Iалашдаь хилийтар духьа долла хIана делгах.

Вевттаьа вайна хьанат долаш да, аьлар Президента, юкъарча наькъо кхелаш вIашагIийийза долча мехкашта юкъера тешами дег тIара цхьана леладу гIулакхаш юхаметтаоттадар. Бакъдар аьлча, хIанзарча дуней тIа вай мохк социалистически содружествана юкъе а ба, ца хила йиш а яц. ХьалхагIа къамаьлаш деча хана аз аьххача тайпара, республика правительство раьза а йолаш переговораш е со Москве вахавар чоалхаера ситуаци къоастаегIйола керттера позици вай социалистически пачхьалкхени общественни конституционни кхыча законни органий а хIаьта иштта цар кулгалдеча низалий а гIулакхаш сиха дертIадахар йолалаь.

Москвера аз шуга хьалхагIа хоам баь хиннача тайпара а шо шоаш путвах теша йиш йолаш а хилараx, тхо юхакхаьчал демократически наькъаца шоашта тIадехка гIулакхаш цу сахьате кхоачаше болабеннача а вай бокъошц шоай тешам болийтача а берригача новкъостаьца цхьана. Из вай мехка боарамера вахар юхаметтаоттадаргаьа бахкка доархIаме гIа ба вайна.

Кхетадеш да, вай республика территоре тIара Советски Союзен кхыча социалистически мехкийн бIунаш аралдахар цунца дувзадена хилар. Тха хьайда барт вIашгIехьбаьннаь хIезиг-хIезига доахаш деррига бIунаш арадахара хьакъехьа. Цу хиннаца уж указа хилар политически нийса да. ХIанзалца шун хиина кхетами дисциплинех. — из дош хьайда къоастадара хилалза даргдоаца хьал да. Аз их шута из Президент, патриот, салте со хиларах тарра бизза бехктокхам сайна хьатIа а эцаш.

Халкъа шоайх беннача бехктохка- [illegible] халкъо тхьакьокхараш ше дувцаш, Л. Свобода кхакхайкадир, из IалагIьмате йоккха гана, IалагIьмате йоккха киз хилар. «ХIаьта вай, — тIатехар из, — вай дахе дIахо деррагIа социалистически наькъаца дегIаухилга Iалашде гIертача хана из тергал а ду». КПЧ ЦК январьски, апрельски, майски Пленумий решенешка тхьежжа, йоахар цо дIахо, вай безам ба дIахо социалистически общественни строй дегIакхуява, Чехословаке Коммунистически парте чакхдоахаргдолча гIулакхий программа тIем правительства [illegible] тIем аьнначa тайпара цун гуманистически, демократически маIан чIоагIъе. Вай безам ба дIахо а еррагIча къаман фронтаца цхьана къахьегача халкъа бокъонца йола дахьехиларах тарра вай мохк хьалбе. Воаш дертIаш долче цу хIамашта тIера цхьа гIа яхадаргдаш вай. Кхеталеш да, социализма хьашташ хийра долаш баранца вай шарех шоай гIулакха пайда эцийтаргбоацилга. Цу гIулакха хоадамбоалавин хьалхашка латта декхар кхоачашдара тIаберзабьм вIашгIехьбаккха беза вай воай болх.

Шийх къамаьл чакхдоалаш Президент Л. Свобода кхайкар ЧССР гражданашка — болхлошка, ахархошка, интеллигенце вакилашка Чехословацки Социалистически Республика халкъа вахар тоадара беча балха тIа цхьоагIо йолаш хилара, деррига социалистически, патриотически, творчески низаш вIашагIтохара уж тIа а хьехаш.

КХЫ А ДИКАГIА

Къаьстта дика къахьег укх шера Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологаша. Кийча мехкдаьтта продукци дIахьийтара план 26-ча августа кхоачашъяьй цар. ХIаьта планал совгIа арахецаргья эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукци. Цига хьинаве къахьег Широков Иване кулгалдеча установка коллективо. Цо 18-ча августа дена тIабоагIача бетта чотах къа а хьегаш, планал совгIа арахийцай духидача махка продукци. ДIахо йолача хина кхы а дикагIа къахьегаь дерзI технологаша.

Р. ГОНЧАРОВА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода инженер-экономист.

КПСС обкоме хинна совещани

Самардийнахь КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме хилар парте горкомий, райкомий секретарий, республиканский районий газетий редакторий, «Союзпечатах» бувзамен агентствайн узлай начальникий совещани.

Совещани хьайийлар КПСС обкома секретара нов. Х. Х. Бокова.

Периодически кепайоаззанна подписка чра хьалкашка латтача декхарехи цу хьакъехьа хIана де дезарехи дийцар республика бувзама управление начальника заместителе нов. Ханта.

Цу дешах иштта къамаьлаш дир КПСС Шелковской райкома секретара нов. Фаризевс, Ножай-Юрта бувзама контора начальника нов. Дачаева, парте Ачхой-Мартана райкома секретара нов. Мовтаева, Урус-Мартана бувзама контора начальника нов. Тарамова, КПСС Назсарен райкома секретара нов. Тутаева.

ДIадаххача шера подписка еча хана нийсденна кхоачамбоацараш белгаладаьлар КПСС обкома кепайоазонi, радион, телевидени сектора заведующе нов. Боровика.

Совещане иштта дийцар В. И. Ленин ваьча дийнахь денз 100 шу дизара юбилейна кийчо яра лош. Цу хьакъехьа къамаьл дир КПСС обкома пропаганди агитаци отдела заведующе заместителе нов. Лона.

Кердача дешара шера кийчо ярах дийцар КПСС школий отдела заведующе нов. Нашхоевс.

Культпросветучреждениеш Iанга кийчъярах а пига болх беча кадрах а дийцар КПСС пропаганди агитаци отдела заведующе заместителе нов. Сайханова.

Совещани чакхйоалаш къамаьл дир КПСС обкома секретара нов. Х. Х. Бокова.

* * *

Самардийнахь Лермонтова цIерагIча театре общественни хьисапе кепайоазув доаржадерий бувзама болхлойн собрани хилар. Цига итогаш йир 1968-ча шера яьча подпискана, хIаьта иштта белгалдаьхар цу дакъе тIадоагIача шера хьалхашка латта декхараш.

Кепайоазув доаржадеш болча дикагIбарашта сийлен грамоташ совгIаташ делар.

Собране гулбеннарашта концерт оттадир Московски гастрольни оперни театра артисташа.

ЧССР делегаци цIаяхар

26 августе чакхъяьлар Чехословаке Президент Л. Свобода керте волча ЧССР делегацена а Советски Союза Коммунистически партен правительствах кулгалхошта а юкъе хинна переговораш.

Дагардараш гуттахьа дувцаш, новкъосташха хилар переговораш.

ЧССР делегаци цIаяхар.

«Руде право» яха газет арадалар

ПРАГА, 27 август. (ТАСС). Массехк ди юкъедолийтачул тIехьагIа селхан арадаьлар Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета орган «Руде право» яха газет.

Хьалхарча оагIо тIа кепатехаб ЧССР Президент Л. Свобода керте латтача чехословацки делегацена а КПСС-ен Советски правительствах кулгалдеча деятелашта а юкъе хиннача переговорех бола хоам а хIаьта иштта «переговораш прогрессана бедайоалаш хилар» дувцаш дола Л. Свобода чехословацки гражданашка даь кхайкарах а.

Газета редакционни совето из дешарашка даьча кхайкарах тIа йоах, «Руде право» — «официально держава ЦК» орган, «парте чулъарча демократе эттара элементарнегIа йола нормаш телха а еш вIашагIъелла бола баьи йолча чрезвычайни оалача XIV съездо хержача Центральни Комитетана юкъа цун цхьаккха а хIама яц».

«Тха политически платформа, — йоах дIахо газето, — ца за КПЧ ЦК январьски Пленумо яь решенеши парте чакхдоахача гIулакхий программен ларде уллаш бола политически никъ деррагIа чакхбоахилга».

«Укх деношка IалагIьмате хоалханеча хьалашка, кхоккаденнача гIулакашка, — тьакхайказ редакционни совето, — тха безам бе тхоай деррига низашца деррагIа массе оагIорахьарча цун консолидацевен сатедараш новкъостал де. Оаха кхетаду, из IалагIьмате ялхане декхар кхиар. Из толаме кхоачашдалга, эттара хьакха, белгала бакъ долча, объективни хIамашта гражданаш дух тIа бахарах тийша да, хIаьта цо дукхха а дукхагIча социализмана мутIахьа болча нахага йиш хулийтаргья юкамачахьара доьзар бIаргаго а къахьегамхой керттерча хьаштаща кхерам тIатессам бола белгалара кхерам кретабе а».

«Тхо, — йоах кхайкарал чакхдоалача, — тхоашара дикъа лоцарга кийча да дуьхьаленаш дIайоахачен вай партн чIоагIъечен, цун кулгаллара цакъа чIоагIъеча, вай Чехословаки Социалистически Республике дIахо социализм толаме дегIаухилга Iалашдеча.

Газето комментарвеш хетаю тоабаш вIашагIкхийттача гурматех «IV чрезвычайни съезд» оалаш йолча. Из чакхъяккхар «цIаккха а ца хезача тайпара парте Устав телхаяр» хоарзI.

Цаьхха комментаре тIа хьагучайоах «Советски Союзах тешамеча вIаьа дегIазал хьоаяре тешам бойбабар» духьа эггара реакционнегIа долча низий провокационни маневраш. «Дуней халкъашта юкъера солидарность хьадьоаккхар» аьнна керте гIолла даьча йоазонна хIал газето кепатехай «Чехословакера социализм лорадара гершашаре низеш дахкийте дезача кховчидахь бокъонца дола баьханаш доаэийташ» пхе социалистически мехкий правительствашка Чехословаке гражданашка даьча кхайкарала изложени.

Партийни вахар

ПАРТИЙНИ ГРУППА КХОТАЕННА ХИЛЧА

Вокхха боахам ба Грозненска производственно - товарни конторан: резервуарни паркаш, установкаш, технологически трубопроводаш, иштта кхьийола балха участкаш. Партийни организаци кулгалла дика толамаш доах коллективо тlейийца социалистически декхараш кхочушдеча. Кийча продукци йоккхара, валеши продукци арахецара вортl бетта пзан ханал хьалха кхочушйир. Иланал совгlа эзараш тоннаш нефтйдаьтта продукташ кхьоший Даьхенга.

Дикача къахьегама толамашца пакъаенай шоай хоржамашка партийни группаши цеховни партийни организацеши.

КПСС XXIII съезда решенеш кхочаш я еш цеховни партийни организацешек партийни группашек партена юкъерчек массово-политически балха йоккха опыт Іоаньй. Из белгалде йиш яр дукха ха йоацаш чакхъяннача отчетно-хоржама собране коммунисташа даьча къамаьлашкех секретараша яьча отчетни докладашкех лазийгlача. Шенкхаштаргlа теркалье баьннаб уж партийни вахара ленински нормаш, партийни къахьегамен дисциплина чlоагlъяра даим къовсам доаттабу.

Арахецача продукце дикал, из дукхагlа арахецара кхайда эцанза йиса торонаш лех коммунисташа-специалисташа, берриге низ тlабоцийт къахьегам Іилман дарда тlа вlаштlехьбаккхара. Цу гlулакхьа ерриге коллектив оарцагlйоах цар. Цудукъа хlара бетта лакхдуш хатт производства гlулакх а.

Тха предприяте керттерча участкех лоархlаш я II-ча цеха йиьлагlа участок. Боахама гlулакхашта тlахьожам доаттабеш я укхаза Федоренко Василий Григорьевич керте латта партийни группа. 20 коммунист юкъеоагlа цу группана. Массанена хьокхам телаш хьабоагlа коммунисташ. Цехе социалистически хьа вlаштlехьйвахараш а хьалхе лелараш а уж ба. Цудукъа укха предприяте коллективашта юкъе массанел хьохагlа план кхочашъю II-ча цеха коллективо.

Яхье баьнаранта даим хьалха болаш хьабоагlа коммунисташ А. Е. Пустовойтов, А. В. Петрухин, К. Т. Агабекова, В. Г. Федоренко. Пхийтта цу соагlа ха я укх участке А. В. Пустовойтова къахьега. Къахьегама ветерана берригa низ дlалу производства дегlайоалаяра, къонача болхлошта ший йlаьхий опыт дlаlомьяра.

Лакхера алагра ца я хьежаш шоай участка дерригa дешаш це къестаду партийни группа. Партгруппорга В. Г. Федоренко дневника тlа дlаладаь партийни группа техха дукха лоархlаме дешаш да. Ераш да царех цхьадараш: комсомольски организаце болх тоабарах, участка болхлой общеобразовательни боарам лакхбарах, планированеи экономически стимулированеи кердача хьалхашка участие болх барах, социалистически декхараш кхоачашдарах, иштта дукха хьынараш.

Партийни группа собраш дерригlа чакхъюва, хоаши болаш я тlайий решенеш. Уж решенеш кхоачашъелга вlаштlехьдалара тlахьожам доаттабер а ше партгруппорг ва. Участка болх чоалхаме хинар терлар а дем халонаш хьаара, участка гlулакхаш кхьа тоадара коммунисташ оарцагlбоах ца. Собранеш яь Іам коммунисташ. Дукха тайп-тайпара мероприятеш чакхйоах цар. Цар яь предложенеш дlаэцаь, боахама пайдане ярий вахаре чакхйоах, иштта дерттlа учет лелаш коммунисташа партийни порученеш кхоачашъяра а. Партгруппорга керттера уйла тlайохийт партийни болх дикагlа вlаштlехьбаккхара, из кхоачашъеча коммунисташ юкъеозара. Партийни порученеш коммунисташта юкъе нийса дlай-хьай йийкъача цар бехктокхам а лакхлу. Уж кхоачашъярах отчет яла езилга хов коммунисташта.

Партийни группо дика новкъостал ду партийни организацена парте дlаэца дикагlбола нах хьахержача. Иштта укх шерен дlадахача шерех но хьахержа ятт дикагlвола белало парте хьайицар.

Идеологически балха керттерча дешаех да берриге коммунисташ политически дешара кружокашка ахар, царна хьалхашка ханнахьа лекцеш ешар, докладаш, беседаш еlта. Из дерриге долаш да укхаза.

Коммунисташта кхетам лун тайп-тайпарча формаех дика пайда эц группарторга В. Федоренкос. Царех наl я—партийни порученеш. Дукха ха я участке А. Петрухина болх бу. Дика производственник а ва из. Коллектива а сий ду цун. Цхьабакъда, общественни вахарца цlанкха гlулакх лелаш вацар из. Партийни группо из дош теркал а даь ший балха юкъеэзар коммунист Петрухин. Эттара хьалхагlа сиене читкае е аьнна тlаlадилар, тlаякха собране къамаьла айтар. Иштта, дукх-дукхагlа порученеш а телаш шоай вахара юкъеэзар из коммунисташа. Хlанз хьинаре дехьа лоац А. Петрухина общественни вахаре, собранешка къамаьлаш ду. Иштта практически гlулакхаш кхоачашдеш кхетам эц коммунисташа. Болхлой коллектива дог, уж кердача тоаламашка оарцагlбоала трибуна а хиина дlаэттай партийни группа. Шоай уйлаш, хьинар—В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца пакъалхара тlадераздаьд ерригача коллективо.

И. НАЦЕВМАН,
производственно - товарни конторa парткома секретарь.

ВЛКСМ 50 шу дизарга

КОМСОМОЛА — партийни кулгал

Парте Сунженски райкомо, юкъьанцарча партийни организацешна цахаддаш теркам тlаухийт комсомольцашта кагирхоштен кхетам барарa, цар кхаьхьегиia, политически хьинар айдара. Кхы деношка хиннача КПСС Сунженски райкома пленуме дийнар комсомольски организацешта кулгалдарах лаьца дош. «Комсомоло дем дола кулгал тоадара хьажъяхьа районни партийни организацеша хьалхашка латтача декхарех» доклад бир шорте Сунженски райкома хьалхарча секретара В. В. Волланкино.

Района комсомольцашек кагирхшен хьинаре дакъа лоац района экономикен культурен дегlайоалаеча. Юрта боахама продукци йоккхарaш из йоккарaш планаш кхоачашйеш район къахьегамхоша дикка толамаш дукхагlча оагlора дувзадена да кагирхой къахьегамца, цар хьинарца, энтузиазмаца.

Ленина цlерагlча колхоза комсомольско - кагирхой ферма коллективо хlанне а кхоачашъей пачахьалкхенга шура йоккхара план.

Карабулакски газобензинови завода коллектива юкъе дуктагlбараш (70 процент) кагирхой ба. Района промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически эхье хьалхе лелаш цу предприяте коллективо.

XIX партсъезда цlерагlча, «Путь к коммунизму» яхача колхозий, «Сунжанефть» НПУ партийни организацеша денно терко ю кагирхошта коммунистически кхетам балара долчa дешай. Укхаза каст-каста хул къахьегама ветеранашца, производстве хьалха латтарашца вlашагlкхетараш, хьехамна а гlулакхаца а практически новкъостал ду царна.

Цукца цхьона докладчико, белгальахар цlенхаштара кхоачамбоацараш а. Цхьайолча юкъьанцарча партийни организацеша дерттlа терко яц кагирхошта юкъе бен болча идейно-кхетама балха, чlоагlъац комсомольски организацешкара партийни ядро, комсомола гlулакххех коммунистий бехктокхам лакхбац. Орджоникидзе, Кирова цlерагlча, «Победа», «Заветы Ильича» яхача колхозий юкъьанцарча партийни организацеша кlеаргга анализ яц комсомольски организацей балха, царна практически новкъостал эшттадац. Парткомий, партбюрой заседанешка дуацац комсомола партийни кулгалдара, кагирхошта кхетам балара дешай. Кулгалду партийни, боахама болхлой кlезига вlашагlкхет кагирхошца, царна дьалхашка лекцеш, докладаш, беседаш ем бац.

Кагирхой къахьегама хьинар айдара, социалистически яхь уж юкъеоазара, шоайта хьалхашка латта декхараш кхоачашде уж оарцагlбахара дертlа къахьегац партийни организацеша. Эсала вlаштlехьдаьккхад къонача болхлой, колхозой квалификаци лакхъяра гlулакх.

Цхьайолча предприятешна колхозашка доза я къахьегама дисциплина.

Партийни организацешна цlенхаттара гlалатеш дувлийт комсомольски кадраш хьахоржачеш уж балха дlанийсъечеш. Комсомольски организацей секретарашта юкъе кlезига ба коммунисташ. Комсомола комитетий секретараш каст-каста хувц. Дукхьал цхьана шера Ассиновски консерви заводе кхо секретарь, хlаьта «Победа» яхача колхозе ший хьийцав.

Докладах йолча прениешна юкъе къамаьл деш «Путь к коммунизму» яхача парткома секретара нов. Денисова белгалдаьхар боахама комсомольцаш, кагирхой дика гlулакхаш, дийцар комсомольски организацена парткома иштта кулгалду. Партийни собранешка дуаш комсомольски организаце вахара керттера дешаш. Цу дерригlе новкъостал ду комсомольций, кагирхой хьинар айдара. Бакъда, кlезига да кхоачамбоацараш а. Хан-ханнахьа яц комсомольски собранеш, теркам тlаахийтац комсомола мутlараш дегlадоалаяра.

XX партсъезда цlерагlча колхоза парткома секретара нов. Ильинова белгалдаьккхар комсомол дем дола партийни кулгал тоадар бакъьен дагlаш кагирхой болх доалуш дегlабоалага. Комсомольций инициативах вlашагlъеллай художественни самодеятельность. Комсомольцаша хьинаре дакъа лоац агитационно-массови балха. ВЛКСМ райкома секретара Афанасьевас дийцар В. И. Ленин ваьча дийнахь денз 100 дузача денна, комсомола 50 шу дизарга лакъадоахаш района комсомольцашта, кагирхошта карагlдаьннача дикача гlулакхех, де лерхlарех. Дезача датанта хетаь тематически конференцеш, сайренаш ергья. Иштта дlахьорга Ленинниана. Юбилейни программашка йоккха меттиг дlалоацарга тlемен къахьегамен ветеранашка кхаь поалала болча нахаца вlашагlкхетара хетальча сайренаша.

Къамаьлаш ваьча Ленина цlерагlча колхоза парткома секретара нов. Сембиева, Шlоча эсара цlерагlча колхоза парткома секретара нов. Яркина, «Сунжанефть» НПУ-парткома секретара. Плотникова белгалдаьхар комсомола партийни кулгалдара шоай партийни организацеша кхоачашде дерхlа дешаш.

И. ГУЗЕЕВ.

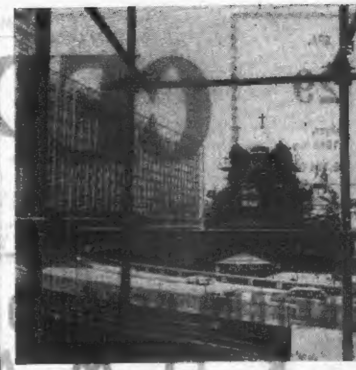

МОСКВА. Зарядьера къаьнача вамалахьарча эрсий кинахий комплекс Москва-хи берда йисте ула. Цхьадола архитектура памятникаш латта массехк бlаьшере я — уж хьалдаьа 16 бlаьшерене.

Хlаьта цу хана денз дукха зама дlаяханне а Зарядьерча ансамбла хозала мах хlанз, цу районе дуккхаза вlаштlаръаьча «Россия» яхача гостиница боккъела а башха цlеношураrlдахачул тlехьаrlа мара бубенлабац москвичашна.

Хlанзарча хинарча архитектури стиле ерриге белгалоннаш йоадкаш долча оттела лакхача цlенош къайстта а белгалъю царна гонахьарча къаьнача замалахьарча гlишлоний боккъалара хозал. Цу ловлахало куц довккх «Россия» ший а ширача замалахьарча шоеш моргаш яхы йоацца гlишлоний комплекса а.

Хlанз № 7 йолча реставрационни мастерске коллектив эрсий зодчества памятникаш юхаметтаоттадеш йоалл. Царна юкъе да «Къаьна ... лийски ков» (16 бlаьшере), «Никола-красный звон» яха килаз, Варварай килаз, Знаменски монастыра собор. Тlехьардар хьалдаьд 17 бlаьшера чакхйоаллаш город Костромерча крепостнойца Федор Григорьевен Григорий Анисимовен.

Кердача Зарядьен памятникий ансамбла шийна тlаув геттара дукха туристаш а къаьнарча замалахьарча хlамапиа хьашт долаш бараш а.

СУРТА ТlА: Знаменски монастыра собор (1679—1694 шераш). Цу гlишлон авторaш ба Костромера крепостной ахархой Федор Григорьев Григорий Анисимовн.

В. Кунова сурт,
ТАСС фотохроника.

Даьй сийлен новкъа

У XX ШЕРА 50 шу дуз Ленински комсомолан. Хагага дилача йоккха эк яц из. Бакъда, цо хьабенача наькъага цун истореа дилача бlарча хама я.

Нагаль саг керавоагlаргвац тха района Экажкъонгий-Юрта ваха кlайвенно бернате воккха саг Сапралиев Келар йа воазаш. Каст-каста хул из кагийча нахa, мехкарашта юкъе. Хоза душ цо ший воагlо лаьца. Малла хьалхагlа из дlаэа дукха байъдола керда хlамаш хозийт цо къонабарашка вай Советий Іаьдал дакхарах лаьра.

Дукха хувн кагирхошта даьй революционни гlулакхех нефтебаза директор. 30 шерашка хинна комсомолец, къаьна опытни партийни белало волча Мальсагов Тухава, запасерча подполковника пенсионера Овчинникова Иван Андреевича, кхыбараш а.

Хlанз тха районе къонабарех хlара бархlагlа вар комсомолец ва, ерригача комсомольски организацех хlама из эшшаш хьаш мехкарий а ба. Комсомола райкома 73 членах 40 кхаьсаг а. 20 йоl комсомольски организацей секретараш ба.

Къахьегамца сийрда боах комсомольцаша шоай даьй лиль. Укх комсомола юбилейни шера болх бе балленнай Назране мехка йоккхагlчарех лоархlаш йола къонабарий кулгама цхьадаь трикотажни фабрика. Уж ба хlанз цу чу болх бераш а. Хlанзеньа къахьегамна белгалбаьнна дукха ба укхаза: шоейни меха бригадир Султыгова Рая, швеиш Гахлиева Марина, Шадыжева Люба, Ромашенко Зоя, кхыбараш. Цу фабрикерча комсомольски организаце секретарь я хьинар дола йоl Иевбитова Лида. Цо шина хьокхам чу ший новкъостанта. Лида юкъдьтта институте дешa ergа эвоче. Бастта инженер-гlишлошьер хургья цох.

Тlехь-тlехьа дукхагlа уx къонабарaш предприятешта, организацешта кулгалде. Эттара тlехьашаш йолча маькх еча заводе хьожаваь къона «специалист», къона коммунист Бузуртанов Ахьмад. Цигара керттера инженер Балоев Іалихан комсомольски организаце секретарь а ва. Дукха хувнаш даьд цар цу заводе.

Шоашта хьоахашка оттадаь декхараш хьинаре кхоачашду кагирхоша. Царех ба мельзавода керттера инженер комсомолец Евлоев Махьмад, трикотажни фабрика керттера энергетик Хаутиев Моши, «Электроинструментера» инженер Костоева Белла кхыбараш.

Къаьстта, айденнача хьинарца, творчески къахьет «Октябра 40 шу» яхача совхоза ... йолча Даурбекова Зинас. Доахантара шура яккхара Социалистически Къахьегама Турпала Бараховa Лемкайна тlехьакхувш йоагlа из. Комсомола 50 шу дузача денношка кхоачашде лаьрхlад цо ше шера тlайийца социалистически декхараш. Хlанз социалистически яхье дакъа лоацаш вар комсомолеци кагирхой из районе. Вlарча къонабарий коллективашта юкъе а я маккаш. Районе цlи хеза я Усней Бахьаудин, Зурабов Исрапил («Октябра 40 шу» совхоз), Угурчиев Іамирхан («Экажевский» совхоз), Горчханова Роза («Электроинструмент» яха завод) керте латта комсомольско-кагирхой коллективаш.

Комсомольски организацеша юкъе массалолча дикача хlиний хьалхле «Октябра 40 шу» совхозерча комсомольски организацега я (секретарь А. Картоев).

Дикка дакъа лоац къонабарaша района общественни вахаре а. Цар Іомаа шоай район, республика, цун истори. Дукха экскурсеш ю сийлен моттигашка гlоала укх тlехьарча хана. Чlоагlа лерхlаме да автобоахамерча шофера Кодзоев Хаматхана карагlдаьннар. Цо 1941—42 шерашка Назране ооадрное хинна летчик лохаь. Хlанз комсомольцаш, пионераш из Киевера хьоашалгlа веха дага ба. Дукха керда хlамаш гучадаргла цо хьевецу цу хана тха моттигашка хиннача тlемах.

Укх тlаехьарча хана каст-кастагlа вlашагlбеттаду къона наьсархой республикерча поэташца, йоазонхошца.

Иштта сакъердамегlа хургдолаш тхоай вахар хилийтара тхона новкъостал ду партийни организацеша, парте, революце ветеранашa. Къаьстта цар новкъостал эш тхона, хlанз Наьсарерча комсомола истори тоадеча дешашка. Тхона ха ю районе эттарa хьалха комсомольски организаци миштта вlашагlъеллай, мала хиннав цун керте латташ, миштта хиннаl цу къонахой ноча, тхона хьалха дlабазача гlалгlай комсомольский вахар.

Ю. БАРАХОЕВ,
ВЛКСМ Наьсарерча райкома хьалхара секретарь.

«Грозпромстрой» треста Сунженски районерча СМУ-2 бригадашта юкъе къаьстта дика къахьег Плиев Султан керте латтача бригада. Хlара бетта план юкъера лаьрхlача 150 процент кхоачашъеш хьайоагlа из. Хlанзехьа кхоачашъьй цо бархl бетта план а. Хьинаре къахьет бригадерча вн. Пошева, Ажигова, Пиннка, Мержоева, кхычар.

Сурта тlа: даьхача къахьегама толамех лаьца дувцаш ва бригадир С. Плиев.

И. Пинова сурт.

МУЗЫКО ДОГ УРАОТТАДУ

Іуйре. Кхотабенна заводе чухьаш ба болхлой. Завода маlарашта юхе дlаоттальча динамика чура хьахоаш я ашараш, юкъ-юкъе ашараш соаца а йий болхлошна къамаьл ду заводской радио дикторa, цо болхлой Іуйра дика воц, кердаларaш душ, цул тlехьагlа юха а ашараш йолалу. Хlаьта болхлошта бlараьхежача шоана тургаш нар кlаране юх тlа велар доадаш, гlа сихагlа боахаш.

Фуд из? Из къахьеган Іилмин лорда тlа баккхара йола цхьа элемент я. Кхоалагlа цу да Свердловскера «Уралхимаш» яхача заводе из гlулакх дlадоладаь. Іуйрийна музыкас айдаь дог деррича денна иштта хул, цу гlулакхо къахьегама онсарле дикка лакхъю.

«Уралхимаш» завода коллектива тlеххьа из гlулакх шоай предприятешка дlаоладаьа вай мехка дукхача заводий, фабрикий коллективаша; музыка производства на новкъостал деш я.

Хоаш мохара, сага нервни система, цун мальжеаш Іаьльмате ритм тlаьшаш я, цудукъа музыка ритмичность дегlацарча физиологически процессашта стимулирование ера пайдане я. Из иштта долга хьахьокх вай мехка предприятешка уттальча опытий итогаша.

Тайп-тайпара технологически процессаш кхоачашъеш дlайола а цхьатарра яц, цудукъа тайп-тайпара хила еза радиопередачаш а. Музыка лоакхача хана йолаш йола гlар 78—80 децибелалла лакхагlа хила йиш яц, хlаьта музыка ше, гlарал 3—5 децибелалла лакхагlа хила йиш яц. Музыка лакхара эттара дикагlа йола громкоговорителеш ГР—9 яхача нарках арaш я.

Помещене доахагlча моттиге музыка ихьангра дика дlахозаргйоцaш уттам еза громкоговорителаш. Белгалье еза музыка лекарагlйола ха.

Хьалхагlа я дерригча балха кlира лаьрхlа музыкальни передачай программа оттае еа, цу программа тlа къаьстта белгалде деза оршота цlаьрахкаш, хlаьна аьнча цу деношка къахьегама онсарле лохагlа хул. Программа оттаеш предприяте категорега хьежа еза. Вай мехка музыкальни передачаш еча предприятешна гу-хкагlа долча даькъе балха дийнахь 7 передача ю.

Балха дlадоалачоа хана къахьегама онсарле геттара лоха хул, цудукъа, Іуйрийна лоххаш йола музыка къахьегама онсарле лакхъяра хетаь хила еза. Шоллагlа передача болхлоша хьалайна тешш чlоагlйаьца лаьрхlа хила еза, цул тlехьагlа йола передача санъердаме хила еза, из салоlйийташ я. Делкъийна салоlача хана завода вахаре кердалараш хурпаш, ашараш лоххаш, сакъердаме дуппараш юкъе долаш хила еза передачаш. Делкъей тlехьагlа йолча передачай графика ю цу принципах уттаю.

Вай республике балха юкъе эттара хьалха музыка йоалайир гарагни оборудование завода коллективо. Юкъьанца из гlулакх дика дlадоладаьхар укхааш. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа из гlулакх телар заводе, хlана аьлча шоашта дага дехха музыка лоххаш хиннай укхаза, хьожаш хинабан хаьга я.

Цудукъа, музыках пайда баьлар коллектива. Дика яа «ГАРО» завода коллективо из керта гlулакх хьалладар, цхьабакъда, из балха юкъе доладе оттадааь, цу гlулакха творчески уйлаш тlайхийта еш. Белгалде еза хьалхарча опытах пайда на хулийта гучадоалатаа а укхаза из пайдане гlулакх дитача.

Нохч-Гlалгlай АССР-а ерригача предприятешна балха юкъе йоалае еа из пайдане мероприяти, къаьстта торкаш тlабахийта беза цу гlулакха «Красный Молот» яхача завод, химкомбинатс, кхыболча йоккхача предприятешка.

А. [illegible]

Общественни хьисапе

Укх шера Ленински комсомола 50 шу дузача денна доккхий совгlаташ хийцеш ба Гудермесски района комсомольцаши кагирхойи. Царех наl да — Гудермесе эксплуатаце дlахургйола йоккха спортивни зал.

Из городской спортивни зал города комсомольцашеи кагирхошеи общественни хьисапе хьалъю. Вархl бутт хьалха дарa йоллаш хари дахкха баьхкар медико-инструментальни заводера комсомольцаш. Городской спортзал хьалъеш гlишлон балхаш дара города берригача комсомольцашкеи кагирхошкеи кхайкарал дир цар шоай кукъа ха йолча хана 25 сахьата комсомольско - кагирхой ударни стройка тlа болх бе аьнна. Чlоагlа рaьза хилла хьалхалбир из кхайкарал города кагийча нахей мехкарашей. Къаьстта дика болх баьб укхаза ГПТУ № 8 училища комсомольцаша. Царех дукхагlбараша 49—50 сахьат лаьккхар гlишлон балхаш деш. Иштта дика болх баьб Локомотивни депо, нефтяной комсомольцашеи кагирхошеи.

Керттера гlишлон балхаш йистедаьннад, хlанз тlеххьара штукатурни балхаш деш ба подрядчик йолча СМУ-11 организаце болхлой.

Техникане эа йиш я комсомольцашеи кагирхошеи городской спортивни зал кхетта хьалъюь йистейоаккхаргья аьнна.

Г. ГАРСИА.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ХАЛКЪА ТlАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТЕЛХА МА Е КХЕРАМЗЛЕН ТЕХНИКА

ТОХКАМ бича гучадаьнад, Нохч-Гlалгlай химически заводе (директор нов. Томасов, керттера инженер нов. Вайсман) къахьегам лорабелгеи кхерамалеи техникеи Іалашъяра хьакъехьара партен правительствая указанеш кхоачашъяра дlакъе цlенхашта кхоачамбоацараш хилар.

Завода кулгалхоша даим телхаш оборудованена, емкосташта, турбопроводашта планово - предварительни ремонташ яра хахаш, кхоачашъяв къахьегам лорабелгеи кхерамзлен техникеи тоаяра тlаерзаьь госгортехнадзора Средне-Кавказски инспекце предписанеш. Надзора органаша тlалилла цу тайпара 54 гlулакх диссал укх шера 1 августе кхачалца кхоачаш ца деш. Хlанз а технически эксплуатаце бокъонашкеи боарамашкеи хьежа кийчъьяц парвера атта цlи йоалаш йола хоачалаш чулоаттаю резервуараш. № 2 йолча цехера машиндаьтташ хьаувза насоснеш, хийцаяц цу цехера вертикальни мешалка эккхар кхерам боцаш йола электродвигатель.

Госгортехнадзора инспекце дукхаза уттаьь мероприятеш кхоачаш ца яр бахьан долаш 1963 шера апреле дlакъайнар бутукин лаж ду производство.

Технологически режим лелаяра инструкцеш яц болх беча моттигашка, хlаьта кхерамзлен техника даькъера дукхагlа йола инструкцеш ха тlехьаьнна я. Эшаш йола инструкцеш а из еш дlатlаухийт болхлой кхы сага новкъостал доацаш шоаш беча балка тlа. Басар деча цехерча болхлошта кхерамзлен техника бокъонаш хов-хацей хьежабац.

Заводе гlожагlча тайпара телхаш «Цlерца балхаш деча хана цlи ца яллийтара чакхдоахача гlулакхий хьакъехьара» инструкци.

Ерригаш а вlашагlа а теха кийчъьяц. хьал-lo а кхийса йоалаю цlи йоаеш йола средстваш, ца могийтача уллийт гlаьленаш,

Кулгалхоша йоагlача тайпара терко яц промышленни санитарина хиланза даргдоаца хьалаш хилийтара дешай. Шушаш еча производствани цlенойй пигментайи оборудованеш дlахкийта дlайоахлаьнц из бахьан долаш цу объекташкара фо боагlача боарамал бlехагlа да. Болхлой къахьегама механизаци йац. Бытовой помещенеш тоаьц предприяте, хlаьта йолаш йола душевойш промышленни санитарина бокъонаша ма яхара яц. Уж доала хlамаш вечa оагlорахьара Іатеь болхлой уахкцlеноша.

Човнаш хулаш дукха моттигаш я заводе. 1967 шерен укх шера 6 беттал 22 хатар я 245 балха ци а деш 178 кагий човнаш а хинна моттигаш я.

Нохч-Гlалгlай химически заводе къахьегам лорабарен кхерамзлен техникан дакъе вlаштlехьдоана хьалаш кийденнад, цу дешах лаьца КПСС ПК-ас баь сопаш кхоачашбелга завода кулгалхошка (нн. Томасов, Вайсман) формаьна лелаяль хилар, цу гlулакха йоагlаш йола йоахе ль, доагlар дизза хьалийха, кхоачамбоацараш тlагlертта дlадаль цlа йилар бахьан долаш.

Нохч-Гlалгlай АССР мохтагерча промышленноста Министерства (А. Г. С. Дзортов, И. Г. Глуховский) неллалийтад къахьегам лорабелгеи кхерамзлен техникеи нийса лелаяра, из болх чакхбаьккха предприятена новкъостал яра лелаяра дуьзадена дола хlамаш заводе кулгалхошкара хьалхехила.

Нохч-Гlалгlай химзавода директор нов. А. Т. Томасови керттера инженер нов. А. С. Вайсмана декхарийла вааь дакхе белгалдаь кхоачамбоацараш дlадаха а шоаш цу хьакъехьа хьар 1969 шера январе Нохч-Гlалгlай халкъа тlахьожама Комитетага хьахайта а.

Предприятера къахьегам лорабелгеи кхерамзлен техникеи вочa хьал тlа хилар, шоашта карарча болхлошкара доагlар дизза хьа ца дехар бахьа долаш чlоагlа беза бе боагlар Нохч-Гlалгlай химзавода директора нов. Томасовни керттерча инженера нов. Вайсмана, цхьабакъда, шоай беха цар цlенача дегаца дlадlадица, тохкам беча хана гучадаьлча дукхча кхоачамбоацарaш цlалахара цар тешшане чlоагlа къахьийта хилар. Къахьегам лорабарен кхерамзлен техникан дакъе йоагlаш йола порядок эттаяра йоккхий мероприятеш чакхйоахаргья шоаш аьнна Комитета цар дош далар теркал а даь, хlанзарчоа шоай беха царна чlоагlа дlахайтарна кхоачамбе лаьрхlад.

Теркане ийцад къахьегам лорабарен кхерамзлен техникан дакъе кийчъянь мероприятеш кхоачашъеча Нохч-Гlалгlай химзавода новкъостал дара Министерства материалаш, оборудованеш, ахча дlахецарга. химзаводе оборудованена шоай ханнахьа планово-предупредительни ремонташ яра эша, сихха тиллуш йола запасной оттадаш «Металлист» яхача заводе централизованно кийчъеда вlаштlехьлакха решение тlайийцад, 1968 шера сентябра бетта мастиках яра процесса йиза механизаци яь а хlаьта 1969 шера хьалхагlа хиннача нахьараш тоадеча цехах хьаьна басараш ду цех ец реконструкци яь а аргья аьнна Нохч-Гlалгlай АССР мохтагерча промышленноста министра заместителa нов. И. Г. Глуховски яь задйлени.

Нохч-Гlалгlай химзавода халкъа тlахьожама группа (председатель нов. А. С. Нестерова) декхарийла яь «Промышленни предприятешка, гlишлошъеча, транспорте къахьегам лорабарен кхерамзлен техникан партийна, боахама, профсоюзни организацеша ше йола терко чlоагlъяра хьакъехьа» 1966 шера 30 ноябре КПСС ЦК баь сопаш кхоачамбара а цу дешах лаьца завода чакхьякка кийчъяь мероприятеш кхоачашъяра а денна тlахьожам лоаттабе.

Октябрьски районни халкъа тlахьожама Комитета (нов. Г. И. Черкевич) тlахдуллада ер сецаш Нохч-Гlалгlай химзаводо кхоачаш миштта бу хьожаш тlахьожам оттабелгеш иуммах хьахиннача хайта 1969 шера январе Нохч-Гlалгlай халкъа тlахьожама Комитетага хоал белгеш.

КОЛХОЗХОЙ РАЬЗА БА

Дукха. ха л Сунженски районан промышленни предприятеш вlира цхьа дийнахь болх бу.

Иштта къахьега ловш ба юртбоахама къахьегархой а. Из де лаьрхlад Кирова цlерагlча колхозе. Боахама къаьст-къаьстача доакъошка тайп-тайпара вlаштlехьдаьккхар из гlулакх. Масала, хьаккарч лелаеча ферме нигьвигь сар чувоагlача звенона бу болх. Царех кхаьнне болх беча хана цаl салоlаш хул. Кхаь дийнахь болх баьчул тlехьагlа дикагlа дола ди цlагlа доакх хlаране. Иштта хlара бетта бархl дийнахь салаlа йиш хул цар.

Балха вlалла lатхьаш дац из гlулакх, хlаьта нах чlоагlа раьза ба. Хьаккарч лелаеча нов. Аверчука дувц:

— Деррига хала балхаш кулгара сарранца ферме къахьийтача чlоагlа кlаьдлора свинаркаш. Хlаьта хlаране цlагlа дезал, кагий бераш на дий. — Хlанз ферме хала балхаш механизмаща ду. Ценсе яха еза ха я са, хlаьта а вlира шин дийнахь салаlа йиш хиларах дегlа низткъалв боацаш бу аз болх.

Оалхазараш лелаеча ферме кхыча тайпара вlаштlехьдаьккхад из гlулакх. Укхаза хlаране шин дийнахь болх а бийя кхоалагlча дийнахь салоl. Цар а хlара бетта бархl ди цlагlа доакх.

Лохьеннаш къахьегама оасаре, хьалха йlдаьча бесса хlара бетта 90—100 сом ахча а эц цар.

Кlира шин дийнахь салаlа йиш хиларах раьза ба колхозхой.

И. ГУЗЕЕВ.

НЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Мехкдаьттан газовий промышленноста болхлой дезача цlейна дикача къахьегама толамаща накъайоагlа «Грознефтегаз» яхача Грозненски управлене коллектив. Газа реализаци яра бархl бетта план 21-ча августа кхоачашъяьй управлене болхлоша, планагlа лаьрхlачул совгlа реализаци ергьа 65 миллион кубически метр газа. Хlаьта бензин араехецара нйс бетта план 29-ча августа кхоачашъе лерхl цар. Бутт чаккхбалалехьа октябрь бетта чотах араехецаргда взараш тоннаш бензин. Социалистически лхье цахадаш хьалха латташ хьайоагlа Шевченко Владимира кулгалду бензин доакххача цеха коллектив Дэгоев Борис верте латта газ йоаккхача цеха коллектив. Шахо йодача хана а хьалхара моттиг дlа ца хецна лерхl шаккхе цеха болхлоша.

М. ИВАНОВ.

БУРУВДЕТТАРИЙ ГlОНЧАШ

Вышкомонтажникаша бера хьахага хьежжа ... йиш ... бурувдеттарий болх, цудухьа бурувдеттараша ... хьалха кхоачалдар а дукхана даькъе тайна да царех. ... гlулакх дика кхетаду Карабулакерча вышкомонтажникаша. Цар дукха чаккхйоах организационно-технически мероприятеш, механизаци лаь хилача балхашта. Цу гlулакхо вlаштlехьдалийтад хьалъеча хlара буровойта дlайода ха 26 денга кхоачае, хlаьта хьалха буровой хьалъе оа 27 дийнахь.

... болх ... кхедаь ахча 45 эзар сом да. Укх тlеххьарча массехк шера карабулакерча цехаща юкъе эггара рентабельнагlа йола цех я вышкомонтажни цех. Шерра-шера дукхагlа хул цеха болхлошта хlалхашка латта халонаш, скважинашта тоха буруи кlоаргагlа хул, цунца дувзадення цига дlайохийта тайп-тайпара оборудовани а дукхагlа хул.

Скважина хьал а яь буровой вlашагlйоллара дlадедар кьоастаду дукхача факторашa. Царна юкъе доагlа физико-географически, геологически хьалаш, скважина тохача буро кlоаргал, материально-технически базана скважинаш гаьна-гарга хилар, кхыдараш. Карабулакски бурувдеттача конторе цхьан хана буруи а тох скважинаш хьал а ю йиь майде: Карабулак - Ачалхе, Заманкул, Серноводск, Закан. Юкъера лаьрхlача уж майдан цаl-шоллагlчоа 40 километр гарга гаьна я. Цига вlамигача блокех вlашагlъехк бурови установкаш. Уж дерригаш а lатхьаш да хьалъеча скважинашна дlададачушш. Хlаьта уж халонаш эша а еш, хlара бетта наьчахьалкхенна пайда беш хьайоагlа цеха коллектив.

1964 — 1965-ча шерашка Грозненски ремонтно - механически заводе коллективо кийч яь, арахеца йоалелар 3,7 метр лакхал дола вlамига блокаш. Уж лаьрхlа яр 5 эзар метр кlоарга бурун тоха дезача скважинашта. Цар торо хулийт харда тlа кхо превентер оттае. Шахта кlала лаьттанцен бутобетонни балхаш де ца дезаш дlадаьхар цу гlулакхо. Цо дикка сихагlа хьае вlаштlехьдоалийт скважинаш. Цхьабакъда цу блокашта буровойн вlашагlйохха хидагlа да подъемни механизмаш ца хилар бахьан долаш.

Иштта къахьегача вышкомонтажникаша толамца кхоачашду хьалхашка латта декхараш. Хlаналехьа хьалъяьй порхl вышка, хlаьта август бутт чаккхбалалехьа Заване хьалъь йоаккхаргьа цхьаьккха вышка.

Эггара лаккхагlа къахьегама толамаш даьхад коммунистически къахьегама ударник прораб Калинин Владимир Николаевич верте латтача вышкомонтажни бригада. Цу бригадо еррига а буровойш хьалъяьй сетевой графиках. Цудухьа хlара буровой хьалъеча кхаь-йиь звенос ритмично болх баьб. Материально - технически lалашо еча цхьадола кхоачамбоацараш нийсденна дале а хlара буровой планах лаьрхlачул 0,3 — 3,6 ди хана хьалха хьалъь лаьккхай цар. Дlадахача шера болх дикка вlаштlехьа а баьккха хьнаре къахьегарах, техниках бизза пайда ийбарах бригада коллективо наьчахьалкхенна кхоадир 16 эзар сом ахча, хlаьта укх шера хlаналехьа кхоадаь ахча 6300 сом да.

Прораба В. Калинина кулгалду бригада сентябрь, бетта хулача бурув деттарий ерригсоюзни соревнование лаьйта оттадаьд. Дlадахача шера бригадо хьалйир 5 буровой, хlаьта укх шера хьалъяьй 3 буровой. В. Калинина цlи Карабулакски Сийлен доска тlа яьккхай.

Вышкаш хьалъеча коллектива юкъе дукха рационализатораш ба хьинаре къахьегаш. Цар укх шера кийч а яь производства юкъейихьай 10 совгlа рационализаторски предложени. Цар наьчахьалкхенна бlаьш соммаш пайда баьб. Дикагlбоача рационализаторех лоархlаш ба: вышкомонтажник Х. С. Газаев, верх хьенхар А. Х. Евлоев, цеха начальник П. П. Постевой, электросварщик П. А. Курносский, прорабаш В. П. Калинин, П. М. Крапивин.

Даьхьа толамаш дика дале а вышкаш хьалъечар балха юкъе цхьадола кхоачамбоацараш а нийлу. Пайда ца эшаш резерваш а я. Буровойш хьаяцача хана бурувдеттараша дlадовзийт цар дерттlа кхоачаш ца даь балхаш. Уж кхоачамбоацараш циттача дlадаха дезаш хул.

Буровойш сихагlа хьалъь яхара вышкомонтажни цехе вlашагlйолла лаьрхlад кийчол бригада. Вышкаш хьалъерий болх дикка тоаберга цу гlулакхо а.

А. БАКАЛЮК.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Сихденнад кхашкара балхаш Советски района «Керда вахар» яхача колхозе. Тхьамка дlадийначе бешамана хьежача хов из маьхера культура кхеераша мел дика къахьийгад. Пхийтта гектара тlа дlадийна тхьамка тlехь дика хьахиннад. Хlанз а lа яха йоккха гонаел кхархераьнц тхьамка леладераша, хlана аьлча ши шу мара дац укх боахане из культура дlае йолаь. Бакъда, къахьегамхой вlаштlехьдаьлар цу шинна а шера дика хьувкъам кхебе. Тхьамка леладерий толамий кьайле я, из культура кхеера агротехнически бокъонаш махулла цар нийса лелаяр. Дlаегlа рассада низ белаш, лазар кхетанза яр. Цул тlехьагlа, из дика дlалетача, тхьамка эшаш дола гlулакх дир: кхоза оасар дир, доьажа химикатаща опрыскивани йир лайраштен садоахкача кlамаштен духьала.

— Тха боахама хьалаш тхьамка кхедара чlоагlа аьттув болаш да, хlаьта хьаухула хьувкъам гlулакх дарга хьежжа хул. — йоах агронома Исраилов Лечас. Хlаьта тхьамкана деш дола гlулакх дика хилар-м гургда тхьамкага хьежача.

Къаьстта дика вlаштlехьдаьхад тхьамка кхедара а из чуэара а балхаш Цамаев Ахьмада бригаде. Тоьла ха я цу бригада болхлой шоллагlа тхьамка лист хьаьккха баьнна. Уж балхаш пхийтта гектара тlа даьд. Хlанз тхьамка лордоеш йоккъаеш ба бригада болхлой. Бакъда помещенешка электрически сердал ца хиларах бийсанна уж балхаш де вlаштlехьдалац цар. Дика къахьийгад къахьегамхоша тхьамка докъадеча. Хlанзле 2326 метр тlIирга тlа а делла докъадеш ца тхьамка.

Геттара дика вlаштlехьдаьхад тхьамка кхедара балхаш Ш. Дибишевай звено къахьегамхоша. Цар деш деннад хlара гектара тlара 12 центнер тхьамка дакхха планах доагlар 10 центнер мара доацача. Шено йоацаш ала йиш я тlаьйна декхараш цар кхоачашдергхдарах.

Цхьабакъда белгалде деза колхоз кулгалхой хlанзе а варцагlа ца боале къахьегамхоша мел хьийта кхъа, цар кхедаь тхьамка доа тарлургя. Массехк дийнахь чуэца доладергда тхьамка цу звено болхлоша а, бакъда из докъадо помещенеш цийтьыц. Вешта аьлча, помещенеш кьовлаза я. Сихха тхов тилла беза царна, хlана аьлча, из ца дейя делхача дегlаша доалдаргда тхьамка. Гlулакх кхы эрга ца доакхе наьчахьалкхенга тхьамка доххара план кхоачашъьюургьац.

Массехк дийнахь докъадаьлла тхьамка тоlаде боалургба бригада болхлой, хlаьта наьчахьалкхенга йоххаргьа хьалхара центнераш.

А. ЧИНТАЕВ.
Советски района «Ленинец» яхача газета йоазон.

ДОЯРКАЙ БОЛХ АТТАЧА БАРГБА

Урус-Мартана района «Самашкински» совхоза -кхоалагlча отделене доахан шортта мона доаккъар долча гаьнарча даьгlенанца доаладу. Цудухьа укх тlехьарча хана лаккъенная хьайбай продуктивность а. Хlанз хlара дийнахь 1800 — 1900 килограмм шура йоакх доярканш.

Дика хьахьег цар. Дукхагlа а хьакьагlа а шура яьккхача доярана кхы тlа а ахча хьожаду, нарра-нара тела цlе вымнелаш ду. Хlара доярка махулла дукагlа болх бе гlерт.

Кхоачарна шнича йогlиьете ... де кийча ба опыт йола доярканш. Цудухьа, тlехь-тlехьагlа ... латт хьалха латтарий ... гlараш. Масала, дукха ха яз Заздкова Ольга доярка болла ... хlаьта хlана ферм дикагlйолча доаркал Умарова Зойя хьалха яьнай яз. Планах дийнахьи бuек хlара lеттагара 6 килограмм шура яккха оава 12 килограмм йоакхо.

Наьчахьалкхенна шура дlалара йорхl бетта план тlехкхоачаьнйьй ферма хьайбаш лелараша. Толане кхоачашъеш латт август бетта план а.

lаи ханнакьа кийчо яьй ферма болхлоша. Тоаьль яьнай еррига помешенеш, эшача тоннар хьахаб, кlир техай. Хlанз механически хьасане деахан деттара эша оборудовани оттаеш латт ферме. Укх lай деррига халача балхашта — леакъар lалараш, помешенеш цlенъяра механизаци е лерхl. Цу дерригне а хьайбаш леладерий болх аттача боаккхаргба, шурийта дlаловар кlезигагlа хулийтаргlа, доаркай болх шин сменагlа вlаштlехьбаккха торо хулийтаргьа.

Б. ИСРАИЛОВ.

МОСКВА. СССР художественни Академе чу хьайийллай 1968 шера СССР Наьчахьалкхен премеш кхоачалра конкурса юкъеяхийтача изобразительни искусстваш произведенеи выставка.

Сурта тlа: художника В. С. Иванова плаката хьалхашкера выставке бахараш.

В. Евсевнина сурт.
ТАСС фотохроника.

Мехка lолла

901-гlа ДАРБАН УЧРЕЖДЕНИ

Ши миллион сом хьахийцад украински городе Ужгороде керда городской больница хьалъяра. Пхеза вlаштlаръьлча керттерча корпуса чу клинически, хlаьта воах шиние чу инфекционни бераш дуи отделенеш яха лаьрхlад. Цига дайташ больнице дарба дайта йиш хургья цхи бlаь сагага.

Керда ужгородски учахlенеш кхуврч — Закарпатски областера 901-гlа дарбан учреждени. Тlом дlабаьнначул тlехьагlарча шерашка укхазара медико-санитарни пункташ бlаьлза хlана хинлаш аьнна дукхагlа хиннай. Статистически тешал ду 1945 шерранца ергегача Закарпатье цхи лайбан стационар, цlагlа болх беш 124 лори кхо бlаь совгlа хьакха нетийн мара хиина ца хилара. Хlаьта хlана областе къахьегамхоша квалифицированни медицински новкъостал ду цхьа эзари кх эзари совгlча лора а цхи эзари 7 бlаь гарттача фельдшерех медсестраш.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ЧУВАШСКИ МЕТТАЛАРА ЛЕНИНА КНИЖКАШ

Чувашe книжкай тикашка дохка денаl дукха ха йоацаш чувашски меттала перевод а яь праьнна Владимир Ильич Ленина произведенеш: «Советски lаьдала эргlанара декхараш» («Фуд Советски lаьдал?» аьнна даь къамаьл тlеьха а долаш), «Марксизма кхо источники керттера кхо дакъен», «Партийни организаци партийни литературен», «Яхь воацаш вlашагlйоллазаргьа?», «Пролетариата диктатура заманахьара экономически политикен».

В. И. Ленина произведенешта эггара хьалхара чувашски меттала перевозаш яьй 1917—1918 шерашка. Берриташ а Советски lаьдал латтача укх шовзткъеннтт шера чувашски меттала кепатеха арабаьккхар 89 ленински болх ба. 128 издани араьннай 447 эзар совгlа экземпляр тираж а йолаш.

Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дузаш къаьст-къаьста книжкаш доаш чувашски меттала араргьа «Марксизм исторически дегlахара цхьайолча белгаленех», «Марксизм реформизмаш», «Гамара писемаш», «Фридрих Энгельс» яхараш санна йола цlи хеза произведенеш, «В. И. Ленин Чувашии» яхача документий сборник.

Петр СЫМИНИН,
АПН корреспондент.

ГИДУАРГАШ ЧУЭЦА БОЛАБЕННАБ

Хьатlаккхьачай гидуаргаш чуэца дева ха. Уж балхаш иштта ду хьахаш цилар тха Гудермесски района «Дружба» колхозе.

Центральни хьатта дукхна эли гидуаргаш латт lадехна. Царна юкъе латт вукхах хьоастаьь цlена гидуаргаш. Дукха я хала а ба гидуаргаш цlендерий бе беза болх. Цхьа бlаь совгlа тони гидуаргаш дайт кlашка хlаначул тlехьагlа цlой а ваь дlадахийта дезаш. Уж балхаш миой ханнахьа доь дахара воаоъарле за хаддахал хьекхаш латтача михо. Гаьна дlакхухьаш цlенду гидуаргаш, хlаьта машинанца уж дlахухьаьча хана михо дукха удаду уж. Из бахьан, долаш галеш чу а декхаш кийчду уж. Цхьабакъда ... шоай сменаш ... хlачаш ца еш.

— Мел доал шун колхозе хlара гектара тlара гидуаргаш? — хетт аз председатель волча нов. Джамуев Вахийга.

— Гаьна дац хlанз комбайнаш боадха кхаш. Дlадаха ... ваь цига. ... дезаргда хьоа тха гlулакхаш кхы оаха дlайувча ца дезаш.

Шаьрача асфальта ... тlа санна мара техалах ... Из аз зийнира хайнача Джамаева аьлар:

— Массаза а мух хьекхача тха боахама хьалашка боккхача доархlаме да навкъаш, шаьрлар. Хlана аьлча машина ётталуш хилча гидуаргаш михо дукха доаду.

Уж къанаьлаш дешие а кхай тlа хlакхаьчар тха машина. Хlанзза хьакха доладаьча цха йисте сеца латт комбайн. Цунна тухлув латт тlехьатессаш лелаш сварка.

— Хlана сецай комбайн?

— Сварка хилча массехк минута тоаль дикка йиш йолаш гlулакх да нийсденнар. Хlаьта сварка йолаш я, — йоах комбайнера нов. Цукуев lаьлис. — Укх сахьата болалургья комбайн.

Дика бу шоай балх комбайнераша. Тхьаь пхелагlча августе болабеннаб укхаза гидуаргаш чуэца. Цхьабакъда деррига а 350 гектара тlа дlадийнача гидуаргех цхьа бlаь гарта гектар чуийца яьннай.

— Мел генараш доал хlара гектара тlара? — хетт аз Джамуев Вахийга.

— Дlадахача шера а хlара гектара тlара района эггара дукхагlа генараш — 18 центнер яьлар тхона. Укх шера кlезигагlа хила чукхьаьннаб хьувкъам. Дерригача ахкий йоккъал латтарахь бекъа мух хьекхарах, ... гlулакх дааьхаллаше я, хlара гектара тlара 13 центнер мара яккха вlаштlехьдалац тха. Тха хьалашка во хьувкъам бац из а. Хlана аьлча шинах гектара тlара доагlар нlе центнери хlаьта социалистически декхарех доагlар кхъайтта центнери мара дацар. Иштта дийцар колхоза директора.

Шортта я боахама кхашкара гидуаргаш хьаккхуьа транспорт а. Цхьайтта автомашино, кхоачам хилдал йолча тракторий лафеташа торо хулийт комбайнашка дехьаха ца йоалйта. Хlаьта комбайнераша болх дика бу. Царех цхьаккха вац шоай смени задани (алх гектар) тlеххоачаш ца еш. Иштта дика бу шоай болх транспортникаша а.

М. РАШИДОВ.

МАЛАВ БЕХКЕ?

Зlамига боахам бац Грозненски района № 1 йола шурий совхоз. lантгара дакхха дезаш 4500 хьайбеи низал хьакхарчи я укхаза. Бакъда, хьагуш долчох цу мел долча хьайбай lа хала дакхха дезаргда.

— Хlанал из иштта? — хьаттар аз совхоза керттерча зоотехника А. М. Емельяновега.

— lалама хьалаш эа цу гlулакха деррига бехке дараш. — йоах зоотехника. — Дlахьача ахканна деглан тlадаш lотlабежабац тха кхай тlа. Цудухьа пlийн 2000 тони йолча 1500 тони мара гlоцы доакъар lалашдаьдац.

Дикагlа лелац мона доакъар lалашдара гlулакх я. Еррига 1200 гектар я совхозе доакъара лаьрхlа тlайийна хьамилa. Царе гектара тlара хlанз дукхагlа йоалар 85 центнер санне я. Хlанзле чуийнар 3500 тони я, хlаьта lалашде эзар 1200 тони я. Из геттора дика хьувкъам ба.

— Сенца хьабе лерхl оаш хьайбаш lай? — хетт аз зоотехникага.

— Массаза санна кхыча боахамашкара доакъар йийле дезаргда тха укх lай а. Вай мел дукха дуйне а тlаккета хlама хан цу дехача гlулакха яхаш санна кулг лостадир Емельянова. — Ленина цlерагlча колхозе шортта да йоах доакъар, дарграш эцаргдеих...

Даьллар-хlана зоотехника гlулакх, кlалхара вахьар балех — доакъар хургда! Иштта хул ца, фу эз хул из оцарах боахама, ца дукха сагот дац.

Хара дац укх шера латтачу боакъале боахамашта дукха зенаш даьнга: буц йоккъаьй, кхыйола культураш телхаьй. Духхьал цхьан № 1 йолча совхоза кхай тlа хьийна lийнабан малх а. Бакъда, укх совхозе цо беррига бехк махьха а доагlа дlатlабалла багlац кхыча боахамашка, хьаштдале цу Ленина цlерагlча йолча колхозе а. Нагахьа санна багlа баларе шоалта тоьаь я кхы доххал а хургдацар цига доакъар.

Фу де йиш я хlаца боахамах йолаш хетта «цlи йоае», толала йиш йолаш яйй хул гlулакх кlалла? Хl. Шоалагlа дlайийна хьажкlа а я укхаза хlанз хьатlадахка. Цунна дика гlулакх дейа доахкана кхоачам хургболаш доакъар lалашие новкъостал дерга цо совхозе. Хlаьта, хьалха цо «малх бехке ба» ... багlа гlулакх хургдац.

Ю. ИГЕР.

ДlАДУВЧА БОАРАМЕ КХОАЧАДАЬД

Хиш да дlадуви дола фу дика а районе дlадера могадеш а ца хилча хьувкъам башка ца хулаьга. Цуица пхьана теркалде деза хlара зонерча лаьтта дикал, цигара lалама хьалаш.

Укх шера Урус-Мартана совхозий специалистаща геттара теркам тlабахийтабар тlадоагlача шера кхеберг болча хьувкъама лаьрхlа фуна ялат кхедара.

Из дlадера лаьттан дикагlа йола участкаш хьакъсовстаьйр. Цига дlадийнача ялата къаьстта дика гlулакх доаттадир из кхедеча хана санна чудаш а.

Фуна лаьрхlа ялат керттерча даькъе хьаккари ардари къаьсткъаьста долаш чудера. Нагахь санна хьакха касарах lодиллар йоачаш латтарах арда йиш йоанача хана из ца талхийтара пленкаш дlакъайлидоаккхар.

Планах фуна лаьрхlа lалашде дезар 27120 тони ялат дар, цох хlанз делаш дар 27020 тони я. Шоллагlча класса боараме кхоачаьнь 720 центнер цу юкъера дlаьлкххача деррига кхыдар цхьоалагlча классех да.

Фу lалашдара гlулакх толамца чакхдаьккха дале а района цхьадолча боахаманйка кхачамбоацараш а нийсделар.

«Красноармейский» яхача совхозе гурахьа дlаде кийчдаь деррига фу цхьоалагlча класса да. Иштта теркаме чакхбаьккхаб из болх Мичурина цlерагlча совхозе.

Леларло еш бар ханнахьа фу кийчдара «Горец» яхача совхозе. Хьалхарча вхьлах цар хьатта деш хинна балхаш лерттlа вlаштlехьдаханза дар. Хlанз гlулакх эргадьнад. Хlара денна фу кийчдеш 3—4 «ВИМ» яха установкаш я укхаза. Болх сихбаь хlанзле кийчдаьд 5950 центнер ялат, цу боарамга кхоачаде дезаш дисар кхо эзар центнер да.

«Гехинский» совхозе деррига фу цхьоалагlча класса а дlадувча боараме а да. Цхьабакъда из иштта хилийтара дукха къахьега дийзар цар. Гурахьа бийна мукх хьаккари ардари цхьана долаш чуэцар бахьан дикка сортировани е йийзар цул, хlаьта а дукха ха ийшар цунца йиса 0,3—0,5 процент тlоадал дlаккхаллаа.

Района агрономий совещание тlакийнар укх шера гурахьа дlадувргдола фу лоадан боацаш дар мара эоллагlча классах ца хулийташ деррига хlана дац аьнна цхьоалагlча классах дар хlаде.

Фу хlара шера эргадоахаш хlале деза. Цудухьа «Гехинский» совхозе 1969 шера кхуаргболча хьувкъама лаьрхlа 30 тони элита фу lалашдаьд, фуна лаьрхlача участке хlадувргда «безостая-1» яха кlа, 20 тони гурахьа буп мукх. Республика сортаучастко 60 тони «безостая-1» яха кlа хьожадаьд «Горец» яхача совхозе.

Дика фу lалашдар — керттерча декхарех цаl долга кхетаде деза хlара боахана кхаш леладераша. Цуига хьежжа мара хьахилаш кхашкара чубаха къувкъам.

А. МАТЮШИНА,
Урус-Мартано района юртбоахана управлено керттара агронам.

КУЛИНАРИЙ ВЫСТАВКА

«Терек» яхача ресторане чуйоагlача фабрика-кухне болхлой коллективо чlоагlа терко в чаи болаш кхача кийчбара.

Къахьегамхошта дукха езаеннай цу коллективо каст-каста кийчъеш йола кулинарни выставкаш. Иштта дукха ха йоацаш В. И. Ленина цlерагlча культура Дворецe хьайийллай фабрика-кухне коллективо кулинарни изделей выставка. Из хьайийллача дийнахь дена цунга хьажа дукха нах ух. Наха чlоагlа ийш «Фаьлг», «Подарочни», «Нона» яха тортанш «Бисквитное», «Воздушное» яха пирожнеш. Шоай еррига а товоал тlаяхийта кийчъяьй уж кулинараша Е. В. Потапенкос, Е. В. Шахипас, А. И. Кравчинкос.

Йоккха ассортимент йолаш я кийчъяь блюдаш а. Уж кийчйераш ба РСФСР заслуженни повар-мастер, советски торговле отличник В. Хижняк, производства заведующи А. Бахчиев, повараш - мастераш Белякина, Андросов.

Нйдархой чlоагlа раьза болаш хоза кийчдаьд «Арарат» яха шашлык.

Сурта тlа (аьрдехьара аттехьа): мастераш-повараш А. Бахчиев, М. Белякина, В. Хижняк, А. Андросов. «Арарат» яха шашлык кийчдеш боахе.

Д. Волоснйино сурта тоасть.

Сурта тlа: «Севрыба» главка чкъаьрий доана «Североморск» яха траулер-183. Цу кема коллектив 1969 шера чотах къахьегаш я.

С. Майсторовна сурт.
ВНА—ТАСС-а сурт.

ТОАБЕ ШКОЛАЙ-ИНТЕРНАТИЙИ БЕРИЙ ЦIЕНОЙИ БОЛХ

Грозне В. И. Ленина цIерагIочу культура Дворецe 26-ча августе шоай конференце гулбеннабар республикин школа-интернатийн берий цIенойн педагогаш. 1967—1968-ча дешара шера баьчу балха итогаш ениш дIахо йоьдуш хина кхоачашде деза хьалхашкха хатта керда декъарш белгалдеши конференце доклад йир Нохч-ГIалгIай просвещене министра заместителе нох. Алмазовас.

Кхувш йоагIа кьона тIехьа массе а агIора дегIаена хургйолаш, царех бекхьоьца бола коммунизм хьалъераш хургболаш хьалкхебара сийле учрежденеш шоаш хиларца бекхтоккхие декхараш латт школа-интернатийн берий цIенойн хьалхашка. Цу дакъе воспитателашца хьехархошца доаха толамаш ба дац.

Нохч-ГIалгIай просвещене системе болх беш я пхийтта школа-интернат, пхиъ берий цIа, йиъ гIоние йола школа-интернат, кхоъ меттаза долча берий школа, бIарг-са дайнарий школа-интернат, шиъ санаторно-хьун школаш.

Цу ерригача школай педагогически коллективаша хьинар ца кхадеш къахьег беранна бааргIаш бола кхетам балара. ТIехь-тIехьагIа ахкхагIа хул берий юкъараобразовательни боарам, 1966—1967-гIча дешара шерац нийсдича дIаха дIадаьча дешара шера 3,2 процент лаккхелар дешархой успеваемость.

Республике цIи хезза бола воспитателаш а хьехархой а ба Грознерча №№ 1, 2 йолча, ЗIамигача АтагIарча № 10 йолча школа-интернаташца, №№ 2, 10 йолча берий цIеношка къахьегараш. Хьоахам оца мегаргбоаш ба цар беранна кхетами хьехами балара а шоай педагогически гонзал лаккхъара а бу болх. А. Н. Бубнов директор волча цхьоалагIча школа-интернате яр санна методически уголок цхьаннахь а ац. Дика вIаштIехьбаьккха дIахьу укхаза методически болх. ХIаьта шолагIча интерната педагогаца шоайла аIхха бувзамаш а лоаттадеш къахьегарах доккха берзат доал. Иштта дикагIчарех я МалгIабикерча № 4 йола школа-интерната, Орджоникидзевски станицерча гIоние школа-интерната педколлективаш.

Цкъабакъда дикачарна уллув а эсала болх бераш а. 1967-ча шера даьча техкамашна гучадаьккхад дукхача школа-интернаташа шоай декхараш кхоачаш ца деш хилар. Геттара эсала вIаштIехьбаьккхаб дешара-кхетама болх Наурски станицерча № 7 йолча школа-интернате (директор Д. Н. Якушина). Кхьметтел хилаза яргIоаца санитарни порядок яц укхаза. Аьхха цхьан тайпара ба бераша буъа кхача. Просвещене министерствага а е райисполкомага а на хаттам духхьал дай-ноаной заявленех бераш дIатийна моттигаш нийсъенна. Из вIаддо а ла йиш яц.

Геттара лаха успеваемость я №№ 11, 13 йолча школа-интернаташка (директораш Е. Г. Юрига, Д. И. Поповна). Болх бара мел эша хьалаш долаш да №13 йолча интернате. Педколлективо а администраце а цIенхашетта болх бича дIадаргдолаш да цигара кхоачамбоацараш.

Интернаташка мел беча бола боккхача доаргIаме я материальни база. Бакъда №№ 6, 10, 11 йолча интернаташка йолаш яц предметни кабинеташ, спортивни бодх, берий салоIам моттIа вIаштIехьбаккхара хьалаш дац. Цунга хьежна мара вIаштIехьбаккха йиш яц дешара-кхетама болх а.

ХIанз из доаш дукхагIа тераьде баьннай республике. 240 моттиг а йолаш керда берий цIа хьалде лаьрхIад Ассиновская станице, № 10 йолча берий цIенна дешара корпуса хьатIалетта цIенаш хьалдергдолаш да, № 2 йолча берий цIен лаьрхIа пищеблок а ергьа. Грозне 190 моттиг йола гIоние школа хьалъяра ахча хьанийцад. № 9 йолча школа-интерната 320-моттиг йола общежити хьалъь яь[illegible].

Шоай балха дикача опытах дийцар, кхувш йоагIа тIехье кхееча нийслуш дола кхоачамбоацараш дIададара цхьадола наькъаш белгалдир конференце выступленеш яьча интернатийн, берий цIенойн кулгалхоша, хьехархоша, воспитателаша.

Школа-интернаташка, берий цIеношка беча дешара-кхетама балхаца нийслуча кхоачамбоацарех дийцар цоаш къамаьлаш деш КПСС обкома Iилман школаи отдела заведующе нох. Новиковаси ВЛКСМ обкома секретара А. Петрашен.

Совещани чакхйоалаш республика дикагIбача педагогашта баркал кхайкадир Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председателе нох. Алмазова.

27-ча августе ший болх дIаха бихьар конференце дакъа лаьцараша. Тайп-тайпара предметий секцеш хилар болх беш.

М. ХАМАТХАНОВ.

УДМУРТСКИ АССР. П. И. Чайковсе даьле йолча г. Воткинске хьайийлай керда культура Дворец. Зрительни конференцийн залашка цхьа эзари ах эзари саг чукоаш. Монументальни живописаца хозъьяча Двореца интерьераша сийлахь-воккхача композитора произведеней хуве тардолийт цига ухарешта.

СУРТА ТIА: г. Воткинскера керда культура Дворец.

Е. Загуляева сурт. ТАСС фотохроника.

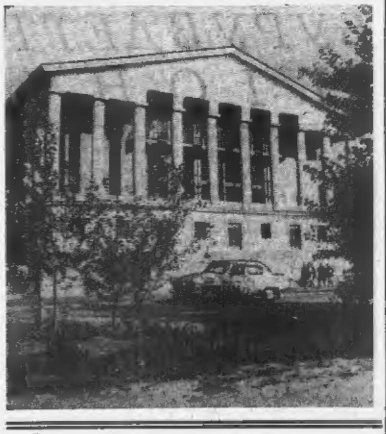

ДАГАЛАЬТТАР КХОАЧАШХИЛАР

Цхьан боаране тата ду тайжа йолхача вагоний чархаша. КхатIахулаш, Iобувлаш дукха массажираш ба № 3 йола трамвай лелача остановкашка. Царех дукхагIчарна боаз шоай трамвая водителаш.

Чиникова Тамаре лелаш трамвай хьагучаньча гIадбола массажираш. Царна Тамара йовзар-м тамаш а ац, дикъ шу хьаькхад цо трамваша тIа кондуктораша болх беш.

— Цу хана дека чIоагIа безам бар са трамвай лелае Iомала, из Iомаль енаре сатем а хургбацар са. Дукхача шерашка декъ болх беш лакха гонзал йола водителаш бар из болх баьча вагонашка. Безаме хьахьехар сона шоай гонзал водителашка ик. Осиповскаяси Миковаси,—аьхаш дувц Тамарас.

Дукха хаиоаш нийслора болх бешшехьа водитела курсаш чакхъяха лаьрхIача Тамарена. ВIадда нукъа ха хилалар цIен-наьна декъарш кхоачашлара.

ХIаьта тоцанца курсаш чакхъьачух тIехьагIа водителахьа хьожаш яз. Кхоачашхилар массехьа шера цуьна дагалаьттар.

Дика толамаш доах йо шийна безача балха тIа. Укх шера воркI бетта юкъера лаьрхIача бетта план 112 процент кхоачашъяьй.

Дика къахьегарах служба дешенне кулгалхоша дукха ахчан совгIаташи баркаллаш кхайкадъелла Чиникова Тамарена. ХIанз трамвай лелаяра гонзал лаккхъара дIахо а дешаш я из.

З. ДОШУХАНОВА.

РОССЕ ШАХМАТНИ ЧЕМПИОНАТ ЧАКХЪЯЬННАЙ

РСФСР-а 25-гIча шахматни чемпионата тIеххьарча — 17-ча туре белгалъала лезаш хиннар Росса чемпиони цуз совгIа СССР шахматни чемпионата финале дакъа лоацаргдари вар. Чемпиона сийлен цIи лаккхара къувсаш ши шахматист вар дунен халкъашта юкъера гроссмейстер А. Зайцеви (Владивосток) дунен халкъашта юкъера мастер А. Лейни (Московски область).

Цар тIаххьарча ловзаршка хьежаш бар шахматаш дукхаезараш. Бакъда, цу шинне а ловзаль партеш 16-гIча туре йистеяь[illegible].

ТIеххьарча туре гроссмейстера А. Зайцевца ловзаш нийсара цхьа цемка хIалкхийтар мастерала кандидата А. Векслера. Бакъда, шиъ болча позице нийсъелар цун генр. ХIаьта а цхьаккха котвалаязар цига.

Кхыча тайпара дар А. Лейни Новосибирскерча спорта мастерца В. Зильберштейнца хинна ловзар. Юххьанца дика кийчо а яь тIаккха атаца е валаведар В. Зильберштейн. Цо лаьрхIар сиха кхетадир дунен халкъашта юкъерча мастера. Шийл из кот па валийта гIертош ший хур дир. ХIаьта а Новосибирскера мастер В. Зильберштейн котваьлар.

Чемпионат чакхъяле массехк тур йисача хана хош дар А. Зайцеви А. Лейни СССР-а чемпионата финала юкъе гIоргболга. Цхьабакъда, кхоалагIвар малаш хоьм дапар тIеххьара тур чакхъяллалца. Дунен халкъашта юкъера мастерца Г. Иливицкеца ловзаш (цхьаккха а котвалаязар цига) цхьатарра очкош хиларца магадански мастера Ю. Шабанова тIеххьакхийра Омскера кьона мастер В. Пешковский. Цу шиннех кхоалагIча моттиге хургвар белгалваьлар коэффициентий табаца тIа хьежача.

«ДикагIйола финиш» яха приз кьахкар Горькерча мастера О. Чепникова. ТIеххьарча пхе туре 4,5 очко а яьккха юххерча туре мастерая Ю. Аникаевел котваь[illegible].

Саратоверча мастераш Г. Живодавел котваьлар мастер О. Дементьев. Цхьаккха а котвалазар В. Дорошкевича А. Астаминпел В. Козлова В. Сергиевскеци хиннача вIашагIкхетарашка.

Свердловчанина С. Юферова шовзар соахкара Росса чемпион дунен халкъашта юкъера мастер С. Жуховицкий.

Юххера а итогаш йича 1968-гIча шерара Росса чемпион хилар турнире цIакхка а ца ийша дунен халкъашта юкъера гроссмейстер А. Зайцев (Владивосток). Цун лаьхайттех 11,5 очко я. Цул ах очко мара тIеххьависаьш А. Лейн (Московски область). КхоалагIча моттиге ва 9,5 очко йола В. Пешковский (Омск).

Лакхайттех бархI очко а яьккха бархIагIен метлагIен моттигаш йийкар грознеца В. До[illegible].

В. СЕРГИЕВСКИЙ, спорта дунен халкъашта юкъера мастер.

IАНА ДИКА КИЙЧЛУРГДА

Клубашта, библиотекашта, музыкальни школашта, культура цIеношта ремонт еш, Iана доаггор Iалашдеш лоацача хана динна даргдоацийта дика кхетаду тха района культура учреждений [illegible].

Цхьанцайолча моттигашка Iанна кийчо яь йистебаьнна. Царех д, масала, Нцерски юртара клуб, «Советская Россия» яхача чхьагIар доаккхача совхоза, Алпатовски юртара клубаш.

«Красное знамя» колхоза чотах Николаевская яхача станицерча библиотекаи клубаи ремонт яь баьннаб. Укхаза хинна цишкаш дIа а яьха паровой отоплени чуйиллай.

КIира теха, массанахьа басар хьекха йистебаьннаб Калиновская яхача станица культура ЦIеннех библиотеки, районни йоккхача а бердIа библиотекашта.

ХIаьта районни культура ЦIенна ремонт еча ду балхаш дукха хIана ца ашаш йистедала доах. Паровой отоплени йоацача библиотекашта а клубашта а кIорн дахчен Iалашдаьд.

Къахьегамхой чIоагIа гIадбуташ гIулакх да укх шера «Россия» яхача колхоза вIаштIехьдаьккхар. Колхоза чотах укхаза хьалъяьй шоаш вIаштIаргъаь керда клуб. Йоккха — 400 моттига лаьрхIа зрительни зал я цу клубе. Цу чу болх беш библиотека а хургьа. Паровой отоплени хургья клубе. ХIаьта из цхьоалагIа ноябрь тIаккхачалехьа эксплуатаце дIачулургйолаш я.

ХIанз юкейисача кхыча культпросветучрежденешка а ремонтий балхаш чакдаьи дукха хIама эшаш.

Г. БЕЗНОЩЕНКО,
Наурски районни культура [illegible]

Хьинар айденна

Пятилетка кхоалагIча шера план хаьал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьет Грознески слюдяной фабрика болхлоша. Продукцена реализаци яра бархI бетта план лахал хьалха, 21-ча августа кхоачашъяьй цо. Укх вхадисача деношка сентябрь бетта чотах дIайоахийтаргья эзараш сомий мехьа продукци. Социалистически къье лаьнача сменашта, участкашта юкъе хьалха латт ик. Кочергинас, Шуликос кулгалду коллективаш.

Н. БАСОВА,
Грознески слюдяной фабрика планови отдела начальник.

Доазол дехьара

СОЦИАЛИЗМА КОТАЛОНАШ ЛОРАЯРА

КОЛОМБО, 27 август. (ТАСС). Дунен коммунистически болама хьашташ бахьан социалистически мехкашта лаь Чехословаки капитализма наьхъ тIа аккха гIийртача реакцион низашта духьалара хоадам боллаш дола гIулакхаш бокхача мохьо а лерхI оаха, къоабаи а ду йоах гарох Тангаллерча цейлонски коммунисташа шоаш Коломборча советски посольстве айтача телеграмма тIа.

Машар, паргIате, кхычарех тийша хIама ца хилар деза долча цейлонски гражданаша советски посольстве ухийтача шоай письмош тIа аьду Чехословаке халкъа социалистически коталонаш лораяра социалистически мехкаша ду гIулакхаш шоаш хьалъувнаш хилар. Советски Союзон цуи совзникашех дахь гIулакхаш нийса да хьинад шоай собранешка Келанерча — цейлонски столица промышленни пригородерча коммунисташа а, хIаьта иштта Цейлона паргIатон Парте лига кхалнаха а.

АДЕН, 27 август. (ТАСС). Къулбехьен Йемена Халкъа Республика профсоюзий Массанеюкъарча федераце генеральни секретара Фадль Али Абделлас ТАСС-а корреспондентаца къамаьл деш аьннад.

«Чехословакера цхьайола элементаш из социалистически дегIаахара наькъ тIара а чьакха, капитализма наькъ тIа яккха гIийртай. Оаха дийза хьалкхоаб реакцеи империализман вIашагIбеллача тийшача балха жоп дала чехословацки халкъа новкъостал лаь социалистически мехкаша чакхдаьккха нийса гIулакх.

ДегIаухача мехкий хьакъехьа исторически бехктоккхам тIалатт социалистически мехкашта. Социалистически мехкаша империализман реакцеи тIагIортам юхатоха массе а хана шоаш чехословацки халкъа даьча тайпара, тховаьта новкъостал дергхилар лерхI оаха. Социалистически мехкашна цхьана мугIаре латта деза тхо, тIайоагIача хана империалистий тийшача балха вавIадаш юхаеттара».

БЕРЛИН, 27 август. (ТАСС). «Нойес Дойчланд» яхача газето селхан передовой статьи тIа аьдаьдар, Чехословаке партеи паччахьалкхеи деятелаша новкъостала тIахьехара жоп а луш, иже социалистически мехко аьь гIулакхаш социалистически порядок лорайра тIадерзадаь хилари данне даьза даргдоацаш хилари.

Январь бетта дена, йоах газето, даим контрреволюционни гIулакхий ескалаци ла еаш хиннад вай. Социализм чIоагIьяр духьеи дегIаккхувлар духьеи политике ханза даргдоаца хувцамаш дара кеттел ца хилаш йола социализма лардаш теплаю дискусси яьржаяр. Коммунистически парти сий доацча яьккхаяр.

Пресса, радион телевидене гIоала Советски Союзан вокха вожавашхаьча социалистически мехкашта духьала дорха меттакIальенна кампани яьржаяр.

Цига хиннар, белгалдоах «Нойес Дойчландо», ЧССР-ча социализмана бола «тура» кхерам хинна Iацар, из бар социалистически садружествань духьалара империалистически тIаIортам, из яр чакхйоалаш йола боинси «малхбузехьара политика».

ТОКИО, 27 август. (ТАСС). Японе коммунистически парте органо — «Акахата» яхача газето кепатехай Чехословакерча событеех японо-американски кхерамзлен договори Вьетнамера американски агрессии бехказа яккхара пайда эца мехка доал деча гIоазарашех аьттехьарча партешен тIаухийта низаш гучадоаха статья. Газето белгалдоах Чехословакерча событеех «социалистически мехкий агрессе кхерамах» йола харц заявленеш вIаштIехьъяхийта БПЯ йиш йоацига.

«Ма дарра аьнча, — аьду «Акахатас», — японски халкъа бIаргашта хьалхашка латтар, Iехама «агрессия» а йоацаш, японо-американски кхерамзлен договора харда тIа Япони Вьетнамерча американски агрессеца цхьана гIулакхаш де юкъеухара бакъдари мехка кхерамзле Iалашъяра хьакъехьара уйлаш яйтара духь дола из договор кхоачашдарца. Японе суверенитет телхаара бакъдари да. Социалистически мехкаша деча гIулакхех, аьду «Акахатас», пайда ийбу США ен йола «коммунизм юкъехьара кхерама» хьакъехьара заявленеш яра. «Долче, либерально-демократически парте, чехословацки дешах пайда а ийбеш, чIоагIагIа хулийта «социалистически мехкий агрессе» хьакъехьара пропаганда яр да а из Японенеи Вьетнами духьалара боккъала а йола агресси бехказа яккха лаьрхIа геря. Цхьабакъда, молагIча а дешаех пайда ийбера аьнна японо-американски кхерамзлен договора чулоацам баккхано а бехказа баккха йиш-м яц», — белгалдоах газето бух соцаш.

ХАНОЙ, 27 август. (ТАСС). Вьетнама Демократически Республика газеташа селхан кепатехай «Социализм лорар—доккхагIа дола интернациональни декхар» яха 22 августерча «Правда» статьи текст. Статьяс, белгалду газеташа, гучадоах Чехословаке социализмана духьалдувлеи Советски Союзан вокха социалистически мехкийн бIувн ЧССР социалистически коталонаш лораяре Чехословаке территоре тIа довллаза ца далийтае контрреволюце низашна леладу дорха гIулакхаш.

ДРВ газеташа шоай оагIонаш тIа кепатехай иштта Болгаре Венгре, ГДР, Польша, Советски Союза правительстваша Чехословаки Социалистически Республика гражданашка даьча Кхайкарела бIарча текст а.

2 СЕНТЯБРЬ — ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЯР ДIАКХАЙКАДАЬ 23 ШУ ДИЗАР

Сурта тIа: Вьетнамски халкъа эскара денал долча зенитчикаша йохаь чуийтача кхо американски самолетах юхейисса гаргаш.

ВИА—ТАСС-а сурт.

ПАТРИОТАША ЕТТ

ХАНОЙ, 27 август. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнам муцъарихкхара Халкъа горзашцаьрча мохкаца моастагIчоа Тайнинь провинце цунинханаьна а яйтта хилар хьахийт ВИА агентства, из хоам Освобождение яхача агентства баш хиннера кхаш. Уж тIемаш деш патриоташа 450 американски салте юкъерааьккхаь, 96 танки бронетранспортери хIалан а яьй, талха а яьй, моастагIчун 4 вертолет йохаь чуйхийтай.

МУКЪАБАЛИЙТА ГРЕЧЕСКИ ПАТРИОТАШ

ПАРИЖ, 27 август. (ТАСС). «Демократически Греци бакъьерча французски комитето» дIакхайкадьд греческий общественноста тайп-тайпарча политически гонашта юкъа репрессий дувцарен керда талгIий хьара ца еагта йолга. Укхаза комитетача кешамеиие тIа комитето хоам бу, масала, вовзаш вола греческий композитор Микис Теодоракис Пелопоннесарча юрта вахийта хиирах. «Демократически Греци бакъьерча французски комитето «хоадем болаш йола духьале хийкхи сагий гражданинни бохьоавнишка кхухьача цу баннийа духьала, хIаьта беррига греческий политически гIулакхаш бакьнийнарел хьен бешцаш сиха мукьабоалийтиа тIагIортаде ыьа а дех».

АПН КОММЕНТАРИ

ИЗРАИЛЬ: ШАНТАЖЕИ ТЕРРОРЕИ ПОЛИТИКА

Сапийта яы буте баьккхачух тIеххьагIа Гуннар Ярринга, ООН генеральни секретара лаьрхIа волча вийкала юха дIабобабаь Израила бIу цо хинна оккупацни яьча Iарбий территоре тIара дIабоаккхийта бехталу Кхерамзлен Совета полбрански резолюцеи чакхъяккхара бола ший болх. Ярринга миссе керда этап йолаеннай дунен цу райсера хьал юха а кхехкаденнача хана.

ХIанзза мара йистедьнадак ас-Салт а кхьйола а иордански юрташ кIалийта израильски экстремистий оакхарашхарча къизаза аргIанна чоал яр Кхерамзлен Совете дувцар. Из «Израиль Иорданеха тIом а беш латтар ООН уства гIожа таллаьдар да» йоах массава рьна а болаш тIалийнача Совета резолюце тIа. Решене Тель-Авива правительстваша беха буш тIом белга сонадара хьакъехьа баь барти цу вешах лаьца йола хьалхагIа тIалийь резолюцеш толхарах.

ХIаьта а туиш бац провокатораш. Израиле сихъенна «цхьан оагIора а нийсхо йоацаш я» я аьнна Кхерамзлен Совета решенех. ГучоагIа дунен халкъашта юкъерча гIаьранах мара ца лерхIаш хила нег Тель-Авиве нийсхо. Укх денешка израильски тIемахоца дани IехагIча тайпара телхабу тIом белга сонадарах бахьант: «Мираж» яха самолеташ ОАР фетарча довзанаца чулелх. лорадуга йоацча иордански аьархоех агрессорий йоккхийча тоипй хьеxорган хуз. Хьарбаьнача израильски национализмашна вIаштIехьдаьккхад шоаш оккупацни яьча Иерусалима Iарбий дакъ тIа бакаа нах хIалаахбелга.

Цу бакъдарашна цIаьхха а хьакувкх соахкарча июньски агрессеи тIеххьагIа шоай паччахьалкхенна тIаэтта ситуаци дерттIа кхетае Тель-Авива хоалерий безам боаццига.

Израила правительства хIана сотбыттем сих а ю. ХIаьта Iарбий наI йолча фронта мела моттиг шоаш лерхIаш хила мегача Иордане хьакъехьа шантажех террорех политика чакхъяхара дерригa низаш тIа а дерзадаьд. Уж гIулакхаш леладу, террористех экономикагеи дидазача Иорданена массанех дукхагIа ю хинна хилар а агрессорца барта яха цуи сихагIа безам оттийта йиш хилар а лерхIаш.

Бокъонца доаш волча гIулакхашна кIалтIакхайсад уж тийшача балха лийрхIараш. Iарбий вокха паччахьалкхений новкъосталца иордански халкъо маьшар бергбоаца шоъ лаьцаб Израила оагIонгахьарча агрессей тIатоIамна гIулакхий хьакъехьа. Iарбий мехкаша, чIоагIьен цунца цхьан хана хиза ма боагIа лостам болеш политика чакх а йоахаш, дукхаьнахь геттара пайдане гIулакхаш лелалахь Ярринга миссе тушкера. Тель-Авивера лелалеча гIулакхаша из тIаккхочальча тушкера аракха. ООН Кхерамзлен Совета резолюце этапагIа кхоачашъяра хьакъехьа ОАР кхычча мехкашцарча гIулакхий министра Махмуд Риада дь предложени дагаехачча а ба хоачам.

Шеко йоаш дац ООН генеральни секретара лаьрхIа волча эшхала миссена йоккхий дукхаленаш нийслуш хилар. Израила доалдерашах хулийт уж халонаш. Шоай бIу дIабаккха ца туташ хилараш совгIа, цар ши-духьа а доацаш кхетадойт Израиль ие дIалийнча лаьтташ шийта даьх йоага. Гуччахь дунен халкъашта юкъерча гIаьрала наькъа тIа баьина, израильски экстремисташа теркалдеш дунен общественноста лерхIар, гуччахь теркал ца беш бутт ВIашагIкхийттача Къаьмий Организаце соцам.

Ерригача маьшар безача адамашна лов ООН генеральни секретара миссе викала камаьхалъанга, хIаьта дунен халкъашта юкъерча аренерча ший гIажача политикаш хургдарий Израила уйла йоре бакъахьа а яр.

Ю. ТЫССОВСКИЙ.
(АПН).

ОЛИМПИЙСКИ ЛОТЕРЕЯ

Олимпийски лотерея, советски спортсменаш юкъе а болаш, Мехико хургйолча торжествай деношка ловзайича бакъахьа хеташ бе спортсменаш, физкультурникаш, къахьегамхой.

Цар декар кхоачаш а деш Мехико хургдола XIX Олимпийски ловзараш хьаделлача дийнахь — 1968-ча шера 12-ча октябре ловзайта лаьрхIад из лотерея СССР-а спортивни обществай организацей Союза Центральни Со[illegible].

Ирах дола билет эца ца кхийнача хIанз из эца ха я.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоален Грознега йоачан а йоацаш, хувалуш морхаш хургья, малхбоалехьара гIаьххьа хьекхаш мух хургIа, республике гIоалла 24—29 градуси Грозне 27—29 градуси йIовхал хургья.

30-чен 31-чен августе лоадама йоачан а йоацаш, морхаш хургья, юкъе-юкъе тIера а юалаш, цхьацанахьа доккх уттаргда, къулба-малхбоалехьара пкъарчоа лаьгIа а болаш, тIаккха гIаьхха хьекхаш мух хургьа, буйсашка 13—18 градуси денош 23—28 градуси йIовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

29 август

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттелелдарго (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачий программе. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Инструментальни ашараш. 8.45 — «Дешара шу тIаккхочача» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Кьона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Ленинах доаа Крупски дувцар» (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Юрта боахама белхлошта оттаваь концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — «Будни парткома» передача (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — «Лоамаш Iуйрe» яхача альманаха 10 шу» (гIалгIай меттала эрсий меттала доакх). 18.35 — Телевизиони передачи (гIалгIайн эрсийн меттала). 18.55 — Хьалкхуваш доагIа кагирой, шоана. «Хабар чакхдаьннадац» (нохчий меттала доакх). 19.35 — «Октябрь Москве» яха хроникально-документальни фильм. 19.50 — «Ши аз мукъа долаш». 20.05 — Концерт.

30 август

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттелелдарго (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Лирически ашараш. 8.45 — «Кьона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — Сакъердаме иллеша ашараш. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — «Шовкх, кхианех» яха радиожурнал (нохчий меттала). 17.30 — «Шовна, кхалнах», яха концерт. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта фильм. 18.25 — «Юрта наха». Телевизиони журнал (гIалгIай меттала, эрсий меттала доакх). 18.55 — Дешархошта «Андрюша уйла ю» яха фильм (гIалгIай меттала доакх). 19.05 — Кьоначар творчество. В. Витиев (нохчий меттала, эрсий меттала доакх). 19.40—Телевизиони передачаш (нохчийн эрсийн метташка). 20.05 — «Юхвенначоа—езаргий» яха художественни фильм. 21.10 — Передачий программа. 21.15 — «Огонек». 22.30 — «Кхойтта гIанд». Телевизиони миниатюрий театр. (ЦТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина уланца, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарех, культурах, промышленностех отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02217. Заказ № 3598.